

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Навчально-науковий юридичний інститут

«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»

методичні вказівки і завдання для забезпечення навчальної дисципліни для
здобувачів 3-го курсу денної форми здобуття освіти

спеціальності D8 Право

Освітня програма

«Міжнародне та європейське право»

(1 семестр)

2025 р.

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.)

Схвалено Науково-методичною радою навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол №1 від «09» вересня 2025 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 2 від «25» вересня 2025 р.)

Рецензенти:

Олійник О.С. – кандидат юридичних наук, доцент, заступник директора навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

Саветчук Н. М. - викладач кафедри теорії та історії держави і права навчально-наукового юридичного інституту Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

Парута Ю. І., Банасевич І. І. Цивільне право : методичні вказівки і завдання для забезпечення навчальної дисципліни для здобувачів 3-го курсу денної форми здобуття освіти спеціальності D8 Право Освітня програма «Міжнародне та європейське право» (1 семестр). Івано-Франківськ, 2025. 56. с.

Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять здобувачів 3-го курсу денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни «Цивільне право» розроблені на основі навчального плану підготовки бакалавра спеціальності D8 «Право» Карпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Вказівки містять методичні рекомендації для підготовки до заняття, переліки питань, які виносяться на обговорення на занятті, практичні завдання для закріплення теоретичного матеріалу. До кожної теми наводиться перелік рекомендованої літератури, що включає навчальні посібники, наукові праці, матеріали судової практики та нормативно-правові акти.

Методичні вказівки призначені для здобувачів, науково-педагогічних працівників.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ.....	5
ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	11
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	51

Передмова

Зобов'язальне право – це найбільша за обсягом підгалузь цивільного права, норми якої регулюють переважно відносини майнового обігу, тобто відносини, що виникають при переході матеріальних та інших благ, які мають економічну форму товару, від однієї особи до іншої.

Предметом зобов'язального права, як підгалузі цивільного права, є майнові відносини, що засновані на юридичній рівності, майновій самостійності і вільному волевиявленні їх учасників.

Характеризуючи відносини майнового обігу, які регулюються нормами зобов'язального права, слід підкреслити, що вони охоплюють ринкові відносини, які виникають як при здійсненні підприємницької діяльності, так і при задоволенні фізичними особами власних потреб.

Цим відносинам притаманна така ознака як багатоманітність, оскільки майновий обіг може здійснюватися як шляхом відчуження особою свого майна у власність іншій особі (наприклад, при купівлі-продажу), так і через передачу його іншій особі у тимчасове оплатне чи безоплатне користування (наприклад, при оренді або позичці), виконанні робіт або наданні послуг тощо.

Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями в галузі зобов'язального права в рамках цивільного права України і країн Європи.

Навчальна дисципліна «Цивільне право» спрямована на формування у здобувачів теоретичного розуміння суті зобов'язальних правовідносин, що засновані на юридичній рівності, майновій самостійності і вільному волевиявленні їх учасників та вивчення практичного застосування цивільного законодавства в Україні та зарубіжних країнах.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

I семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9.

Загальні положення про зобов'язання за законодавством України та окремих держав континентальної та англо-американської правових систем.

Тема 32. Загальні положення про зобов'язання за законодавством України та окремих держав континентальної та англо-американської правових систем.

Поняття зобов'язального права. Зобов'язальне право як підгалузь цивільного права. Система зобов'язального права. Основні тенденції розвитку зобов'язального права. Загальна характеристика зобов'язального права в зарубіжних країнах. Поняття та види зобов'язань в системі континентального та англо-американського права.

Поняття зобов'язання. Зміст зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язань, їх класифікація.

Система зобов'язань, її поняття і значення. Класифікація зобов'язань. Види зобов'язань. Особливості зобов'язань, що виникають при здійсненні підприємницької діяльності. Грошові зобов'язання.

Суб'єкти зобов'язань. Зобов'язання з множинністю осіб. Зобов'язання за участю третіх осіб.

Заміна сторін у зобов'язанні.

Виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Умови виконання зобов'язання. Припинення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань.

Тема 33. Забезпечення виконання зобов'язань.

Загальна характеристика способів забезпечення виконання зобов'язань. Поняття та види способів забезпечення виконання зобов'язань у зарубіжних країнах.

Неустойка. Поняття і види неустойки. Співвідношення неустойки і збитків.

Завдаток. Доказова і забезпечувальна функції завдатку. Особливі види завдатку. Поручка. Ознаки і види поручки. Зміст і виконання зобов'язання з договору поручки.

Банківська гарантія. Зміст і види банківської гарантії. Виконання і припинення зобов'язань, що впливають з банківської гарантії.

Застава. Види застави. Іпотека. Суб'єкти заставного правовідношення. Предмет застави. Підстави виникнення заставного правовідношення. Зміст заставного правовідношення. Звернення стягнення на заставлене майно. Застава товарів в обороті.

Притримання. Предмет права притримання. Права й обов'язки кредитора і боржника.

Довірча власність. Об'єкт довірчої власності. Виникнення довірчої власності. Користування об'єктом довірчої власності. Обов'язкове стягнення на об'єкт довірчої власності. Порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності. Припинення довірчої власності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10.

Загальна характеристика цивільно-правового договору в Україні та зарубіжних країнах.

Тема 34. Загальна характеристика цивільно-правового договору в Україні та зарубіжних країнах. Поняття цивільно-правового договору в Принципах європейського контрактного права (Principles of European Contract Law (PECL)) та Модельних правилах європейського приватного права (Draft Common Frame of References (DCFR)).

Сутність і значення цивільно-правового договору. Поняття договору. Роль договору в умовах ринкової економіки. Договір як юридичний факт і як засіб (інструмент) регулювання взаємин його учасників. Свобода договору. Зміст принципу свободи договору і його обмежень.

Види договорів у цивільному праві. Майнові й організаційні договори. Змішані договори.

Публічний договір і договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи.

Зміст договору. Істотні умови договору. Інші умови договору. Тлумачення договору.

Укладення договору. Порядок і стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Укладення договору на торгах. Форма договору. Момент укладення договору.

Розірвання і зміна договору. Наслідки зміни і розірвання договору. Розірвання і зміна договору за згодою сторін. Відмова від договору. Розірвання і зміна договору за вимогою однієї зі сторін у судовому порядку. Розірвання і зміна договору в зв'язку з істотною зміною обставин.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11.

Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність в Україні та в континентальній і англосаксонській правових системах.

Тема 35. Зобов'язання з договору купівлі-продажу в Україні та в зарубіжних країнах.

Поняття і значення договору купівлі-продажу. Основні елементи договірної зобов'язання купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін у зобов'язанні купівлі-продажу.

Виконання договору купівлі-продажу. Перехід права власності на товар. Відповідальність продавця за евікцію. Права покупця і відповідальність продавця за продаж речі неналежної якості; за порушення умов про кількість, комплектність і асортимент товару.

Договір купівлі-продажу об'єктів нерухомості. Поняття та ознаки нерухомості як предмета договору купівлі-продажу об'єктів нерухомості. Форма договору купівлі-продажу нерухомості. Зміст договору купівлі-продажу нерухомості. Права на земельну ділянку при продажі нерухомості, що знаходиться на ньому. Передача нерухомості набувачу.

Договір роздрібної купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін договору роздрібної купівлі-продажу. Особливості захисту прав споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу. Види договору роздрібної купівлі-продажу.

Договір поставки товарів. Поставка як різновид договору купівлі-продажу. Суб'єкти договору поставки. Структура договірних зв'язків при поставках. Форма договору поставки. Виконання договору постачання. Кількість і асортимент товарів. Якість і комплектність товарів. Місце і терміни виконання. Прийняття товару покупцем. Зміна і розірвання договору поставки.

Постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу. Договір контракції.

Договір міни (бартеру).

Правова характеристика договору міжнародної купівлі-продажу відповідно до Віденської конвенції ООН про договори Міжнародної купівлі-продажу (

Тема 36. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання.

Договір дарування. Зміст і форма договору дарування. Обіцянка дарування. Обмеження і заборона дарування. Підстави припинення договору дарування. Пожертва як різновид дарування.

Договори ренти і довічного утримання. Поняття договору ренти та його різновиди. Істотні умови договору ренти. Обтяження рентою нерухомого майна. Захист інтересів одержувача ренти. Припинення договору ренти. Поняття та ознаки договору довічного утримання. Зміст договору довічного утримання. Підстави та правові наслідки розірвання договору довічного утримання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 12.

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ

Тема 37. Zobов'язання з договорів майнового найму (оренди), лізингу і позички.

Договір найму (оренди), його основні елементи. Предмет договору найму (оренди). Зміст договору найму (оренди). Відповідальність орендодавця за недоліки зданого в оренду майна. Обов'язки сторін по утриманню і ремонту орендованого майна. Орендна плата. Виконання і припинення договору найму (оренди). Правове регулювання договору найму в окремих країнах ЄС.

Договір прокату. Елементи договору прокату. Договір найму (оренди) транспортних засобів. Поняття та зміст найму транспортного засобу. Припинення договору найму транспортного засобу та відповідальність сторін. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Права на земельну ділянку при оренді будівлі.

Договір лізингу. Правове регулювання лізингу. Поняття лізингу як договірної зобов'язання. Види лізингу. Істотні умови договору лізингу. Правові наслідки порушення лізингових зобов'язань. Поняття і види лізингу в зарубіжних правових системах.

Договір безплатного користування майном (позички). Елементи договору позички. Зміст договору позички. Припинення договору позички.

Тема 38. Zobов'язання з договору найму (оренди) житла.

Поняття і види договору найму (оренди) житла. Договори соціального і комерційного найму (оренди) житла.

Об'єкт договору найму (оренди) житла. Сторони договору найму (оренди) житла. Права й обов'язки учасників договору найму (оренди) житла.

житла. Договір піднайму житла і договір про вселення тимчасових мешканців.

Поняття й умови зміни договору найму (оренди) житла. Розірвання договору найму (оренди) житла. Порядок виселення наймача і членів його родини. Розірвання договору найму (оренди) житла.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 13.

Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт в Україні та ЄС.

Тема 39. Зобов'язання з договору підряду в національному праві та в праві ЄС.

Поняття договору підряду. Розмежування підрядного і трудового договорів. Сторони договору підряду. Елементи і зміст договору підряду. Виконання договору підряду. Організація роботи і ризик підрядника. Права замовника під час виконання роботи. Приймання результату роботи. Оплата результату роботи. Кошторис. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Зміна і розірвання договору підряду. Правова характеристика підрядних договорів в Україні та ЄС.

Договір побутового підряду. Захист прав споживачів за договором побутового підряду. Виконання договору побутового підряду. Відповідальність підрядника за недоліки виконаної роботи і за прострочення її виконання.

Договір будівельного підряду. Поняття і правові форми здійснення капітального будівництва. Поняття і зміст договору будівельного підряду. Сторони договору будівельного підряду. Структура договірних зв'язків. Укладення і оформлення договору будівельного підряду. Цивільно-правове значення технічної документації на капітальне будівництво. Контроль замовника за виконанням робіт. Договір замовника з інженерною організацією. Виконання договору будівельного підряду. Здача і приймання результату робіт, виконаних за договором. Особливості договору підряду на будівництво об'єктів «під ключ». Майнова відповідальність за порушення умов договору будівельного підряду.

Договір підряду на виконання проектних і пошукових робіт, його елементи і зміст. Укладення і виконання договору. Експертиза і приймання технічної документації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 14.

Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні та країнах континентальної Європи.

Тема 40. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні та країнах континентальної Європи.

Поняття договору на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види договірних зобов'язань на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Поняття і елементи ліцензійного договору. Види ліцензій. Зміст ліцензійного договору.

Укладення та припинення ліцензійного договору.

Договори про передачу прав на засоби індивідуалізації товарів і їх виробників.

Договори на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт.

Договір на передачу науково-технічної продукції. Договір про передачу ноу-хау.

Тема 41. Договір комерційної концесії (франчайзингу).

Поняття франчайзинга. Поняття, форма і зміст договору комерційної концесії. Комерційна субконцесія. Обмеження прав сторін за договором комерційної концесії. Виконання і припинення договору комерційної концесії.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема №32-33. Загальні положення про зобов'язання за законодавством України та окремих держав континентальної та англо-американської правових систем. Забезпечення виконання зобов'язання (8 годин)

Методичні вказівки: Зобов'язальне право являє собою один з центральних інститутів цивільного права України. Зобов'язальне право це – сукупність цивільно-правових норм, які регулюють за допомогою цивільно-правового методу суспільні відносини, які складаються у зв'язку з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг або сплатою грошей між суб'єктами цивільного права.

Вся сукупність правових норм, що відносяться до зобов'язального права, поділяється на дві основні частини: Загальну та Особливу частини. При вивченні цієї теми потрібно звернути увагу не тільки на поняття зобов'язання, що наведене в ЦК України, але й кодифікованих актах інших країн Європи, на дефініції запропоновані вченими-цивілістами. Доцільно виділити ознаки зобов'язання як цивільного правовідношення. Оскільки зобов'язання є цивільним правовідношенням, воно складається з тих самих елементів, що і будь-яке правовідношення: це суб'єкт, об'єкт та зміст. Виконання зобов'язання – це здійснення сторонами дій, спрямованих на реалізацію прав та обов'язків, що становлять зміст зобов'язання.

Розглядаючи питання виконання зобов'язання необхідно охарактеризувати загальний принцип виконання зобов'язання, закріплений ЦК України та зарубіжних країнах, а також умови виконання зобов'язань (строк, місце, час, спосіб тощо).

При вивченні способів забезпечення виконання зобов'язань потрібно звернути увагу на додатковий (акцесорний) характер забезпечувального зобов'язання, на спільні та відмінні риси окремих способів забезпечення виконання зобов'язання.

Припинення зобов'язання – це припинення існування прав та обов'язків його учасників, які становлять зміст зобов'язання.

Слід мати на увазі, що способи припинення зобов'язання можна поділити на дві групи: 1) способи припинення зобов'язання, які залежать від волі сторін, та 2) способи припинення зобов'язань, які не залежать від волі сторін.

До першої групи підстав припинення зобов'язань належить виконання зобов'язання, зарахування, угода сторін (відступне, новація, прощення боргу), а до другої – неможливість виконання зобов'язання, поєднання боржника і кредитора в одній особі, смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи.

Питання для обговорення:

Заняття 1.

1. Поняття та елементи зобов'язання.
2. Підстави виникнення зобов'язань.
3. Поняття та види цивільно-правових зобов'язань в Україні та країнах континентальної й англо-американської правових систем.
4. Суб'єкти цивільно-правових зобов'язань.
 - А) Зобов'язання з множинністю осіб.
 - Б) Зобов'язання за участю третіх осіб.
 - В) Підстави, форма та порядок заміни сторін у зобов'язанні.
 - Г) Суб'єкти зобов'язань, зобов'язання з множинністю осіб та особливості заміни сторін у зобов'язанні в зарубіжних правопорядках.

Заняття 2.

1. Принципи виконання зобов'язань.
2. Умови виконання зобов'язань.
 - А) Суб'єкти виконання зобов'язання.
 - Б) Предмет та спосіб виконання зобов'язання.
 - В) Строк та місце виконання зобов'язання.
3. Особливості виконання грошових зобов'язань.
4. Особливості виконання зобов'язання з множинністю осіб.
5. Підстави припинення зобов'язання.

Заняття 3.

1. Поняття та класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань.
2. Способи забезпечення виконання зобов'язань у цивільному праві зарубіжних країн.
 2. Неустойка: поняття, значення та види.
 3. Поняття та призначення завдатку. Відмежування завдатку від авансу.
 4. Поняття та призначення поруки. Особливості відповідальності поручителя.
 6. Поняття та призначення гарантії. Відмежування гарантії від поруки.
 7. Поняття та види застави.

Заняття 4.

1. Підстави та порядок звернення стягнення на заставлене майно.
2. Підстави припинення застави.
3. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань.
4. Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання.
5. Об'єкт довірчої власності та користування об'єктом довірчої власності.

6. Порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності.
7. Довірча власність в зарубіжних країнах (Франція та Румунія).

Термінологічне завдання: астрент, зобов'язальне право, зобов'язання, зобов'язання на користь третьої особи, регресні зобов'язання, цесія, неустойка, штраф, пеня, завдаток, порука, гарантія, застава, іпотека, заклад, притримання, довірча власність.

Реферати: «Реформа зобов'язального права Франції», «Регресні зобов'язання у цивільному праві Франції», «Механізм звернення стягнення за предмет іпотеки», «Особливості застави цінних паперів», «Правове регулювання поруки у Франції та Німеччині», «Правова регламентація довірчої власності в зарубіжних країнах», «Забезпечення зобов'язань за законодавством країн ЄС».

Практичні завдання (заняття 1):

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Складіть схему системи зобов'язального права.
2. Складіть порівняльну таблицю таких способів забезпечення виконання зобов'язань: порука та гарантія; заклад та завдаток; довірча власність та застава; притримання та застава.
3. Проведіть порівняльний аналіз підходів до визначення поняття та видів зобов'язання в Україні й зарубіжних країнах.

Задачі (заняття 2):

№1. За договором купівлі-продажу Івченко передав Саліну автомобіль, а останній зобов'язався сплатити за нього 100 000 грн. Отримувачем грошей в договорі була визначена донька Івченка. Івченко, продавши автомобіль, поїхав у тривале відрядження. Салін вчасно не розрахувався, і донька Івченка звернулася з позовом до суду про стягнення з Саліна суми боргу і відсотків річних за прострочення. Салін проти позову заперечував, стверджуючи, що донька Івченка не є стороною договору, а отже, не має права вимоги.

Вирішіть справу.

№2. Артеменко домовився зі своїм приятелем Косенком, артистом естради, що запросить до себе додому співробітників, які хотіли б послухати у виконанні Косенка естрадні пісні в домашній обстановці. Однак за дві години до призначеного часу зустрічі Косенко зателефонував Артеменку і повідомив його, що не прийде, оскільки вирішив залишитися вдома, щоб подивитися футбольний матч. Зустріч, що було призначено довелось відмінити. Артеменко вважає, що Косенко зобов'язаний

відшкодувати йому витрати, пов'язані з підготовкою зустрічі та компенсувати моральну шкоду.

Чи має Артеменко юридичні підстави для пред'явлення таких вимог?

№3. Грищенко позичив у Рудика 10 000 грн. строком на один рік, але в установлений строк грошей не повернув. Через шість місяців після настання строку виконання договору Рудик звернувся з позовом до суду про стягнення з Грищенко 10 000 грн. та 3% річних за час прострочення. Грищенко не заперечував проти сплати боргу, але відмовився від сплати процентів. Він пояснив, що кредитор сам винен у тому, що в строк, визначений договором, не забрав у нього гроші. Гроші лежали у нього (Грищенко) дома і всі члени сім'ї були попереджені, що прийде Рудик, і йому потрібно буде віддати гроші.

Вирішіть справу. Які були б наслідки зміни місця проживання Рудика?

Задачі (заняття 3-4).

№1. Банк (гарант) в забезпечення виконання зобов'язання постачальника по поставці товарів видав покупцю (бенефіціару) гарантійний лист, за яким брав на себе зобов'язання сплатити покупцю визначену суму у випадку невиконання постачальником в обумовлений строк зобов'язання по поставці. Коли у зв'язку з невиконанням зобов'язання по поставці товару покупець пред'явив до банку письмову вимогу про сплату суми гарантії, останній відмовився зробити виплату, зазначивши, що, на його думку, не була дотримана проста письмова форма, в силу чого правочин не є дійсним.

Чи відповідає нормам закону відмова гаранта від сплати суми заявленої вимоги? Чи є допустимою відповідальність гаранта за неналежне виконання вимоги про сплату гарантійної суми?

№ 2. За умовами укладеного між ТзОВ «Сила» та ТзОВ «Енергетик» договору на поставку вузлів електродвигунів на суму 200 тис. грн. оплата за поставлений товар мала бути зроблена ТзОВ «Енергетик» протягом 10 днів з моменту відвантаження. За прострочення оплати передбачалась неустойка за кожний день в розмірі 5% від вартості поставленого товару. Прострочка в оплаті, допущена покупцем, склала 20 днів. В зв'язку з цим постачальник звернувся до суду з позовом про стягнення з покупця неустойки за прострочення оплати в розмірі 200 тис. грн. При вирішенні спору в суді покупець заявив клопотання про зменшення розміру неустойки, так як прострочення в оплаті виникло через відсутність необхідних грошових коштів внаслідок відкриття процедури визнання неплатоспроможним банку, послугами якого відповідач користувався. Покупець заявив також, що заявлений розмір неустойки, яка підлягає оплаті, не співрозмірний з наслідками порушення зобов'язання та просив суд взяти до уваги, що її

розмір за 20 днів прострочення і ціна договору співпадають, і, крім того, розмір неустойки суттєво перевищує розмір відсотків за користування банківським кредитом за той же період.

Яке рішення прийме суд? Чи є можливим і в яких випадках зменшення розміру неустойки?

№ 3. Комерційний банк «Кредитпрофі» надав товариству з обмеженою відповідальністю «Альфа-С» кредит строком на один рік під гарантію акціонерного банку «Південний». В забезпечення гарантійного зобов'язання банк «Південний» і ТзОВ «Альфа-С» уклали договір застави, відповідно до якого ТзОВ «Альфа-С» заставило в банку валютні кошти, якими могла бути погашена заборгованість товариства перед банком «Південний» у випадку невиконання основного зобов'язання і погашення боргу за кредитним договором гарантом – банком «Південний». Предметом застави виступали валютні кошти, які знаходились на депозитному рахунку ТзОВ «Альфа-С» в банку «Південний»; товариство також мало кошти і на інших депозитних рахунках цього банку. На момент укладення договору застави сума валютних коштів, які виступали предметом застави, дійсно перевищувала суму коштів, які знаходились на рахунку. 69 Боржник не виконав зобов'язання за кредитним договором в обумовлений строк, в результаті чого банк «Південний» був вимушений виконати свої зобов'язання по гарантії, сплативши борг кредитору. Через деякий час банк «Південний» звернув стягнення на закладену суму валютних коштів в безспірному порядку, посилаючись на те, що умови договору передбачали таку можливість. При цьому були реалізовані валютні кошти з декількох депозитних рахунків. ТзОВ «Альфа-С» оскаржило дії банку

«Південний» до суду, посилаючись на те, що банк, вчинивши означені дії, порушив положення законодавства стосовно звернення стягнення на заставлене майно.

Вирішіть спір. Позицію обґрунтуйте.

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть визначення цивільно-правового зобов'язання.
2. У чому полягає співвідношення понять «цивільно-правове зобов'язання» та «цивільно-правовий обов'язок»?
3. Наведіть визначення «зобов'язання з множинністю осіб».
4. Назвіть види множинності.
5. Охарактеризуйте солідарні зобов'язання.
6. У яких випадках виникають регресні зобов'язання?
7. Які підстави заміни кредитора і боржника у зобов'язаннях?
8. Розкрийте поняття відступлення права вимоги.
9. Які правила прийняття виконання зобов'язання кредитором?

10. Які функції завдатку? Наведіть критерії відмежування завдатку від авансу.
11. У чому полягає сутність поруки та зміст зобов'язання поручителя?
12. Які ознаки гарантії?
13. Наведіть поняття та види застави.
14. У чому полягає притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язання?
15. Який порядок користування об'єктом довірчої власності?
16. Який порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності?

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
3. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>
4. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
5. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України №1952-IV від 01.07.2004 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15?utm_source=chatgpt.com#Text
6. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 12 листопада 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96>
7. Про валюту і валютні операції: Закон України №2473-VIII від 21.06.2018 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2473-19?utm_source=chatgpt.com%D0%B2%D1%80#Text
8. Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті: Постанова НБУ №5 від 02.01.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text>
9. Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземних валютах: Постанова Правління НБУ №639 від 15.12.2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0041-05#Text>
10. German Civil Code – Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) (1900). Retrieved from <https://www.gesetze-iminternet.de/bgb/> [in English].
11. Civil Code of France (Napoleon Code). (1804). Retrieved from https://www.napoleon-series.org/research/government/c_code.html [in English]

Література:

1. Бабаскін А. Ю. Забезпечувальний платіж як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. *Правова держава*. 2019. Вип. 30. С. 268–276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_32
2. Бойко А. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С.4-9.
3. Воронько О. О. Астрент як спосіб примусу до виконання зобов'язання за законодавством Франції. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. №7(19), 2019. С. 82–88. URL: <https://visnyk.iful.edu.ua/wp-content/uploads/2019/08/82-88-719.pdf>*
4. Голубева Н. Ю. Ознаки зобов'язальних правовідносин. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2017. № 10. С.128- 134.
5. Голубева Н. Ю. Співвідношення зобов'язальних та речових правовідносин. *Часопис цивілістики*. 2015. № 19. С.13-18.
6. Гриценко Г. Зобов'язання з обов'язковою множинністю осіб, та зобов'язання, в яких вона неможлива. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С.60-64.
7. Гудима М. М. Правова природа субсидіарних зобов'язань в цивільному праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №8. С. 10-15.
8. Договірне (контрактне) право в сучасному європейському праві : навч. посіб. Р. М. Достдар. Миколаїв: НУК, 2021. 460 с. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/86fc726e-cc83-440e-810b-00a5741e4f4e/content>
9. Заборовський В.В., Стойка А.В. Деякі проблемні аспекти застосування інституту притримання як засобу забезпечення виконання зобов'язань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 2. С.7-12.
10. Калініченко З.Д. Цивільне та торговельне право зарубіжних країн: курс лекцій. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. с. 127-155. URL: <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/20170203/11.1.pdf>
11. Канфазарова І. С. Забезпечувальний (гарантійний) платіж як непоіменований спосіб забезпечення виконання зобов'язання. *Правова держава*. №42. 2021. С.154 – 163. DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232419>
12. Колосов Р.В. Завдаток і аванс: порівняльно-правова характеристика. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2. С.31-35.
13. Кузьмич О. Правові аспекти участі третіх осіб у виконанні обов'язку замість боржника у власному інтересі (частина 3 статті 528

Цивільного кодексу України). *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С.44-47.

14. Марценко Наталія Порівняльно-правове дослідження невиконання зобов'язань за законодавством Франції, Німеччини та України. *Актуальні проблеми правознавства*. 4 (32)/2022. С. 70-76. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/48600/1/%d0%9c%d0%b0%d1%80%d1%86%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be.PDF>

15. Парасюк В.М., Парасюк Н.М. Забезпечення порядку виконання зобов'язань: проблемні аспекти єдності цивільно-правового та кримінально-правового регулювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С.285-299.

16. Погрібний С. О. Астрент: стан і перспективи запровадження в українському праві. *Нове українське право*. № 4. 2024. С. 80-86. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.4.9>

17. Пучковська І. Й. Про основне призначення видів забезпечення виконання зобов'язання. *Проблеми законності*. 2020. Вип. 148. С. 36–44. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.148.195125>

18. Рябчинська А.О. Право довірчої забезпечувальної власності в зарубіжних країнах: досвід Франції та Румунії. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Том 30 (69) № 3 2019 с. 51-57. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/11.pdf

19. Харитонов Є.О. Підвалини та засади Німецького цивільного кодексу (BGB). *Часопис цивілістики* с. 41-46. <http://www.clj.nuoua.od.ua/archive/7/15.pdf>

20. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2021. С. 15-66. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4401/1/%d0%a6%d0%b8%d0%b2.%d0%bf%d1%80%d0%b2%d0%be%20%d1%81%d1%85%d0%b5%d0%bc%d0%b8%20%d0%9e%d1%81%d0%be%d0%b1%d0%bb.%d1%87%d0%b0%d1%81%d1%82%d0%b8%d0%bd%d0%b0%202021%2023.pdf>

21. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.11-164. URL: <https://lira-k.com.ua/files/contents/12449.pdf>

22. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 10-81. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b250fbee-a35b-4652-9c17-3d3f8720ad71/content>

23. Шимон С.І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн. Навч. посіб. (Курс лекцій). К.: КНЕУ, 2004. 220 с.

Тема №34. Загальна характеристика цивільно-правового договору в Україні та в зарубіжних країнах (6 годин)

Методичні вказівки: На початку розгляду даної теми слід з'ясувати, яке місце в цивільному праві займає договір. У визначенні питання про сутність цивільно- правового договору слід виходити із багатозначного розуміння договору: як юридичного факту, що породжує зобов'язання, як саме зобов'язання, і як форму, яку приймає відповідне зобов'язання. Необхідно навести загальну характеристику цивільно-правового договору за законодавством України та зарубіжних країн.

При розгляді питання класифікації договірних зобов'язань слід чітко розмежовувати окремі їх види за певними правовими критеріями. Вивчення загальних положень про договори включає у себе дослідження правової природи, змісту та умов дійсності публічного, попереднього договорів, договору приєднання та договору на користь третьої особи. Порядок укладення договору є визначеною законом системою дій учасників договірних правовідносин і важливою складовою договірного права. Укладення договору відбувається на підставі загальних норм цивільного законодавства. Проте в окремих випадках існує спеціальний порядок укладення договірних зобов'язань. На основі аналізу законодавства країн Європи необхідно проаналізувати порядок укладення договорів. Ст. 629 ЦК України проголошує принцип обов'язковості договору. Однак, після укладення договору в процесі його виконання може виникнути потреба у внесенні змін до умов договору за ініціативою однієї або обох сторін чи договір може бути припинений шляхом його розірвання або іншим способом. Здобувачам при підготовці до семінарського заняття слід розмежувати припинення та розірвання договору, а також охарактеризувати правове регулювання відмови від договору.

Питання для обговорення:

Заняття 1.

1. Сутність та значення цивільно-правового договору в праві України та ЄС.
2. Свобода договору та її обмеження.
3. Види договорів у цивільному праві України та зарубіжних правопорядках.
4. Публічний договір і договір приєднання.
5. Попередній договір.
6. Договір на користь третьої особи.
7. Зміст цивільно-правового договору та його тлумачення.

Заняття 2.

1. Загальна характеристика умов дійсності договору.
2. Порядок і стадії укладення цивільно-правового договору.
 - А) Оферта.
 - Б) Акцепт.
3. Порядок укладення договору відповідно до Принципів європейського контрактного права (Principles of European Contract Law, PECL).
4. Спеціальний порядок укладення цивільно-правового договору.
5. Порядок та особливості укладення договорів в мережі Інтернет.
6. Момент та форма укладення договору.

Заняття 3.

1. Зміна та розірвання цивільно-правового договору.
 - А) Розірвання і зміна договору за згодою сторін.
 - Б) Розірвання і зміна договору за вимогою однієї із сторін у судовому порядку.
 - В) Розірвання і зміна договору у зв'язку із істотною зміною обставин.
2. Відмова від виконання договору.
3. Підстави припинення договору.
4. Види та форми цивільно-правової відповідальності за невиконання чи неналежне виконання договору.
5. Засоби захисту у випадку невиконання договору відповідно до Принципів європейського контрактного права (Principles of European Contract Law, PECL).

Термінологічне завдання: договір, публічний договір, договір приєднання, змішаний договір, електронний договір, договір на користь третьої особи, попередній договір, істотні умови договору, оферта, акцепт, click-wrap та browse-wrap договори.

Реферати:

«Поняття та ознаки цивільно-правового договору: порівняльний аналіз України та Європейського Союзу», «Порядок укладення договору: українське законодавство, Принципи PECL та DCFR», «Електронна форма договору в Україні та ЄС: правове регулювання й проблеми правозастосування», «Європеїзація договірних права України: виклики та перспективи гармонізації», «Свобода договору та її обмеження: українське право й правопорядки окремих країн ЄС».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Проаналізуйте поняття та види форми договору у праві ЄС.

Задачі:

№1. ТОВ «Папір» та ТОВ «Маркет» уклали договір про надання маркетингових послуг, відповідно до якого ТОВ «Маркет» зобов'язувалося здійснити маркетингове дослідження ринку паперу в регіоні. Виконавши зобов'язання, ТОВ «Маркет» відмовилося передати звіт ТОВ «Папір», оскільки останнє не оплатило послуги. ТОВ «Папір» вимагає передачі йому звіту та відмовляється від здійснення оплати, мотивуючи це тим, що в договорі сторони не визначили ціну, а отже, ТОВ «Маркет» зобов'язано надавати послуги безоплатно. Вирішіть спір.

№2. Клинка запропонував своєму знайомому Спіцину придбати у нього картину відомого майстра. Наступного дня Спіцин направив Клинка по факсу відповідь, в якій містилася згода купити картину та вказувалася ціна. Через п'ять днів Клинка повідомив Спіцина, що згодний продати йому картину, але за ціною, яка на 25 % більша ніж ціна, запропонована Спіциним. Спіцин не погодився, зазначивши, що, на його думку, договір уже укладений на умовах, що містяться у його факсимільному повідомленні, яке є акцептом.

Дайте визначення оферти та акцепту. Чиї дії в даному випадку можна розглядати як оферту або акцепт? Чи був укладений договір?

№3. Постачальник та Покупець уклали договір поставки металопродукції. Ціна в договорі не була визначена. Строк поставки – через три місяці після укладення договору. Коли підійшов строк поставки продукції, ціна на неї у зв'язку із зміною кон'юнктури ринку виросла вдвічі. Постачальник вимагає оплати продукції за ціною, яка існує на день поставки. Покупець погоджується оплатити продукцію за ціною, яка існувала на момент укладення договору.

Вирішіть справу.

№4. Згідно договору поставки його невід'ємною частиною є специфікація на товар. Специфікація сторонами не складалася. Однак через тиждень після укладення договору товар був переданий постачальником та прийнятий покупцем.

Чи буде такий договір вважатися укладеним?

Нормативно-правові акти та література:

1. Біленко М. Загальні положення про договір як цивілістичну конструкцію. *Юридична Україна*. 2014. № 8. С.35-40.
2. Васильєва В.В. Реальний договір як юридичний склад. Правова природа реального договору. *Право і суспільство*. Ів.-Франківськ: Фоліант, 2015. №1. С.22-30.
3. Васильєва Валентина, Зеліско Алла Принципи європейського договірного права. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства: збірник наукових праць*. №64 (2024). С. 172-181. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/apiclu/article/view/8040/8170>
4. Василь Крат, суддя ВС «Договірні спори: практика Верховного Суду». 29 липня 2022 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_07_29_Krat.pdf
5. Гетьманцева, Ніна & Процьків, Наталія. (2020). Правова природа трудового та цивільного договорів. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 100-106. 10.32849/2663- 5313/2020.8.16.
6. Гришко У.П. Договір у європейському цивільному праві. *Дванадцяті юридичні диспути з актуальних проблем приватного права: до 25-річчя заснування кафедри цивільно-правових дисциплін : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті Є. В. Васьковського (м. Одеса, 31 трав. 2024 р.) [Електронне видання] / відповід. ред. В. І. Труба ; упоряд. А. Л. Святошнюк ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, економ.-прав. ф-т. – Одеса : Фенікс, 2024. С.107-111*
7. Гришко Уляна Розуміння договору в цивільному праві України та ЄС *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. Вип.64.2024. С.128-138
8. Договір як універсальна форма правового регулювання: монографія / за заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 399 с.
9. Договірне (контрактне) право в сучасному європейському праві: курс лекцій /Р.М. Достдар, О.А. Ломакіна, О.В. Минькович-Слободяник, О.О. Мазіна; за ред. Р.М. Достдар. Миколаїв: ФМП, 2021. С.17-78. URL: <https://rep.nuos.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b6bd516-bd3c-4453-a628-9e3ee7569451/content>
10. Єфремова І. І. Принципи свободи договору і рівності сторін у договірному праві України та ЄС. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2(54) 2022. С. 60-66.
11. Коструба А. В. Формула тлумачення змісту правочину: прикладні аспекти правозастосування. *Часопис Київського університету права*. -2021. - №2. .с. 155 – 158.

12. Мельник О.О. Зміна та розірвання договору з точки зору різних правових доктрин, у випадку дії обставин форс- мажору. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*.2020. №4(14). С.34-40. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/uk/article/UJRN-0001238840>

13. Мороз О.В. Акцепт як стадія укладення цивільно-правового договору. *Право та інновації: наук.-практ. журн.* – Харків. – 2020. – № 2(30). С. 45-49.

14. Мороз О.В. Предмет цивільно-правового договору. *Право та інновації: наук.-практ. журн.* – Харків. – 2020. – № 1(29). С. 40-45.

15. Озернюк Г.В. Система цивільно-правових договорів за законодавством України і зарубіжних країн. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. № 1. 2011. С. 91-95. <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc1/21.pdf>

16. Принципи європейського контрактного права (Principles of European Contract Law, PECL <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>

17. Родоман Т.О. Оферта і акцепт як самостійні елементи в процесі укладення договору: від теорії до судової практики. *Судова апеляція*. 2016. № 3(44). С.92-100.

18. Святошнюк А. Л. Інститут розірвання порушеного договору у цивільному праві України та країн Європейського Союзу (порівняльно-правовий аналіз): дис. на здобут.наук. ступен. к.ю.н. зі спеціал. 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Одеса, 2015. 218с URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0c0b7d39-648b-439c-8e00-ea2af5800605/content>

19. Схаб-Бучинська Т.Я. Обмеження договірної свободи в цивільному праві України: монографія. Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2020. 211 с.

20. Тема 9. Договори в цивільному праві зарубіжних країн

21. Форманюк В. Договірне право в системі приватного права Європейського Союзу, Країн Європейського Союзу. *European Political and Law Discourse. Volume 2. Issue 4*. 2015. pp. 128-135.

22. Цивільне право України (Особлива частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2021. С. 66-79. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4401/1/%d0%a6%d0%b8%d0%b2.%d0%bf%d1%80%d0%b2%d0%be%20%d1%81%d1%85%d0%b5%d0%bc%d0%b8%20%d0%9e%d1%81%d0%be%d0%b1%d0%bb.%d1%87%d0%b0%d1%81%d1%82%d0%b8%d0%bd%d0%b0%202021%2023.pdf>

23. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.164-213.

24. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 88-121. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>
25. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
26. Черняк О.Ю. Форма договору у контексті європеїзації цивільного законодавства України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2022. № 56. С.117-120.
27. Яримович У.В. Форма і порядок укладення договору в праві ЄС і в праві України: порівняльний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 42. С.103-108.
28. Ficetola, Luca, Comparing Remedies for Breach of Contract in Italian and English Law (May 3, 2011). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1990791> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1990791>

Тема № 35. Зобов'язання з договору купівлі-продажу в Україні та в зарубіжних країнах (6 годин)

Методичні вказівки: Договір купівлі-продажу є одним із найважливіших інститутів цивільного права. Відносини купівлі-продажу регулюються як ЦК України, так і багатьма спеціальними законодавчими актами, що обумовлює певні труднощі у вивченні даної теми. Вивчаючи цю тему, необхідно надати особливої уваги загальним положенням про купівлю-продаж, правовим ознакам цього договору. Особливу увагу слід звернути на істотні умови договору купівлі-продажу, якість, комплектність, асортимент, ціну та строк в договорі купівлі-продажу. Оскільки ЦК України трактує купівлю-продаж як загальнонародове поняття, яке охоплює всі види зобов'язань по відчуженню майна за встановлену ціну, то необхідно ознайомитись і з усіма існуючими на сьогодні різновидами договору купівлі-продажу. Тому після вивчення загальних правових засад купівлі-продажу необхідно перейти до ознайомлення з особливостями окремих видів купівлі-продажу: роздрібної купівлі-продажу, поставки, постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу, міни, купівлі-продажу земельної ділянки та інших об'єктів нерухомості тощо.

Особливу увагу слід звернути на правове регулювання договору купівлі-продажу в зарубіжних країнах, проаналізувати підходи до розуміння поняття та видів договору купівлі-продажу в країнах ЄС.

Оскільки Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів є одним із основних нормативних актів, яким здійснюється правове регулювання договорів міжнародної купівлі-продажу, то варто детально ознайомитися із її змістом.

Питання для обговорення:

Заняття 1.

1. Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу.
2. Предмет договору купівлі-продажу.
3. Момент виникнення права власності та ризик випадкової загибелі речі.
4. Права та обов'язки продавця за договором купівлі-продажу.
5. Права та обов'язки покупця за договором купівлі-продажу.
6. Правові наслідки порушення договору купівлі-продажу.

Заняття 2.

1. Поняття та правові ознаки договору роздрібною купівлі-продажу.
2. Окремі різновиди договору роздрібною купівлі-продажу: продаж товару за зразками; продаж товарів з використанням автоматів; продаж товарів з умовою про доставку товарів.
3. Особливості захисту прав споживачів за договором роздрібною купівлі-продажу.
4. Особливості захисту прав споживачів у ЄС.
5. Договір поставки.
6. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.

Заняття 3.

1. Загальна характеристика Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (CISG).
2. Порядок укладення договору міжнародної купівлі-продажу товарів відповідно до CISG.
3. Зобов'язання покупця відповідно до CISG.
4. Зобов'язання продавця відповідно до CISG.
5. Особливості цивільно-правової відповідальності покупця та продавця відповідно до CISG.

Термінологічне завдання:

Договір купівлі-продажу, купівля-продаж товару за зразками, купівля-продаж товарів з використанням автоматів, купівля-продаж товарів з

умовою про доставку, договір поставки, договір міни, договір контрактації сільськогосподарської продукції, асортимент товару, якість товару, комплектність товару.

Реферати:

«Порівняльна характеристика договору купівлі-продажу в цивільному праві України та країн континентальної Європи», «Види договорів купівлі-продажу у законодавстві України та Польщі: спільні риси і відмінності», «Віденська конвенція ООН 1980 року про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (CISG): структура, основні положення, значення для України», «Договір роздрібної купівлі-продажу: порівняння українського законодавства та Директиви (ЄС) 2019/771 про продаж товарів», «Продаж товарів з використанням електронних платформ і маркетплейсів: проблеми правового регулювання».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Задачі:

№1. Одеське виробниче об'єднання «Електронмаш» звернулося з позовом до ЗАТ «Соляріс-Дніпро» про стягнення боргу на суму 353 000 гривень, який не сплачений у відповідності до договору купівлі-продажу. В результаті перевірки матеріалів встановлено: позивач передав із свого складу перевізнику – АТП № 1701 м. Одеса товар. Останній вивантажив товар у склад покупця і оформив відповідні перевізні документи. Але покупець, перевіряючи через 15 днів товар, відмовився сплатити за нього встановлену ціну, оскільки продані йому електричні двигуни в основному були непрацюючими. Позивач пояснив, що продав якісний товар; непрацюючими двигуни могли стати в результаті доступу води до них під час перевезення або на складі у покупця. Яке рішення повинен прийняти суд? Обґрунтуйте свою позицію.

№2. Буре домовився з Дацюком про купівлю в нього телевізора, при цьому він передав Дацюку аванс і заявив, що наступного дня сам прийде за телевізором. Однак протягом тижня Буре так і не приїхав за телевізором. Дацюк зателефонував йому і запропонував, що телевізор доставить знайомий Дацюка Романов, якому Буре і передасть решту покупної ціни. Буре погодився. Під час перевезення автомобіль Романова потрапив в аварію, і телевізор було розбито. Дізнавшись про це, Буре став вимагати повернення авансу, але Дацюк відмовив, заявивши, що аварія, як було встановлено сталася з вини Романова, а Буре сам дав згоду на перевезення

телевізора. Крім того, Дацюк став вимагати від Буре повної сплати купівельної ціни, запропонувавши останньому пред'явити до Романова позов про відшкодування збитків за розбитий телевізор.

Як має бути вирішена справа? Чи змінилось би рішення, якби не Дацюк, а Буре за згодою Дацюка прислав за телевізором свого знайомого, і телевізор був би розбитий за схожих обставин?

№3. Відповідно до укладеного договору ТОВ «Люкс» (далі – ТОВ) зобов'язано передати 17 квітня у власність редакції газети «Ранок» (далі – Редакція) 20 комп'ютерів, за які редакція здійснила попередню оплату за ціною 1 000 грн за кожний комп'ютер. У договорі сторони передбачили, що за недопоставку комп'ютерів ТОВ сплачує Редакції неустойку у розмірі 2% від вартості непоставлених товарів. Редакція звернулася 14 серпня в господарський суд з позовом до ТОВ про стягнення з останнього всієї перерахованої суми, неустойки за недопоставку товарів та процентів за користування чужими грошовими коштами за період з 18 квітня по 14 серпня. Комп'ютери були поставлені 21 серпня та прийняті Редакцією. При розгляді спору в господарському суді ТОВ не визнало позовних вимог Редакції, посилаючись на те, що свої зобов'язання воно виконало. Чи є підстави для задоволення позовних вимог редакції газети «Ранок»?

№4. У жовтні 2005 р. Литвиненко придбала в універмазі пральну машину. В лютому 2006 р. машина вийшла з ладу і Литвиненко звернулася до універномагу з проханням прийняти машину та повернути кошти, які вона за неї сплатила. В 23 універмазі відмовили задовольнити це прохання, мотивуючи тим, що машина вийшла з ладу протягом перебігу гарантійного терміну, і вона може звернутися в авторизовану майстерню для гарантійного обслуговування. Литвиненко відхилила пропозицію універмагу і звернулася до юридичної консультації з проханням підготувати позовну заяву до суду.

Чи правомірним було звернення Литвиненко до універмагу? Чи правомірно універмаг відмовив Литвиненко? Як вирішить адвокат проблему Литвиненко?

№5. Петренко придбав у магазині комп'ютер із розстроченням платежу на 3 роки. За договором Петренко мав 3 числа кожного місяця сплачувати встановлену у договорі грошову суму. Через рік після оформлення договору підприємство, на якому працював Петренко, було ліквідовано. Петренко у пошуках роботи виїхав за кордон та припинив сплачувати встановлену договором суму. Представники магазину звернулися до дружини Петренка з вимогою внести несплачену суму

грошей або повернути комп'ютер. Після відмови дружини Петренка представники магазину звернулися з позовом до суду.

Чи правомірним було звернення представників магазину до дружини Петренка? Яке рішення буде прийнято судом? Обґрунтуйте його.

№6. Магазин електроніки відмовився продати Іваненку виставлений на вітрині ноутбук, пояснивши, що ноутбук тримають на вітрині в рекламних цілях, на складі магазину таких комп'ютерів більше немає і придбати його Іваненко зможе лише через три місяці, коли від виробника надійде нова партія аналогічного товару.

Чи правомірні дії магазину? Чи порушені права та законні інтереси Іваненка? Якщо так, як Іваненку їх захистити?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть класифікацію договорів купівлі-продажу за законодавством України.
2. Що може бути предметом договору купівлі-продажу?
3. Хто має право на продаж товару?
4. Які правові наслідки відмови продавця передати товар?
5. Хто несе ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару і з якого моменту?
6. Які правові наслідки передання товару неналежної якості?
7. Які правові наслідки передання некомплектного товару?
8. Які особливості договору постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу?

Нормативно-правові акти та література:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
3. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
4. Про порядок провадження торгівельної діяльності та правила торгівельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова КМУ від 15.06.2006 року №833 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF#Text>
5. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text>
6. Директива Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2019/771 від 20 травня 2019 року про деякі аспекти, що стосуються договорів про продаж товарів, про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/2394 і Директиви 2009/22/ЄС та про скасування Директиви 1999/44/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-19#Text

7. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text
8. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/uni/>
9. Принципи Європейського контрактного права (PECL). URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>
10. Білоус Ж. А. Предмет договору купівлі-продажу та поставки. Часопис Київського університету права. К., 2002. № 3. С 35-42.
11. Вавженчук С. Щодо предмету договору купівлі-продажу та його ціни. Правничий часопис Донецького університету. 2010. №2. С. 99-103.
12. Демченко С. Договір постачання електричної енергії через приєднану мережу: правова природа та місце в системі зобов'язань з енергопостачання. Підприємництво, господарство і право. 2009. №9. С. 108-112.
13. Єгоричева О. Договір роздрібної купівлі-продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача. Підприємництво, господарство і право. 2013. №3. С. 28-32.
14. Єгоричева О. Ю. Цивільно-правова відповідальність за продаж споживачам товарів неналежної якості: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. К., 2014. 20 с.
15. Кузьміна М. Умови якості продукції в договорі поставки. Підприємництво, господарство і право. 2009. №4. С. 19-23.
16. Мирославський С.В. Правове регулювання відповідальності сторін за договором купівлі-продажу: проблемні аспекти. Правова інформатика. 2015. №2. С. 73-78.
17. Пожоджук Р. В. Захист прав споживачів за договором постачання електричної енергії через приєднану мережу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. К, 2016. 20 с.
18. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.164-213.
19. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 88-121. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>
20. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
21. Абросімов С А. Адаптація цивільного законодавства України про договори купівлі-продажу до законодавства ЄС: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Хмельницький, 2021. С. 228. URL: <https://irlykhuml.univer.km.ua/server/api/core/bitstreams/adaaedeb-f062-46cb-9a1d-487398ae2aa6/content>
22. Абросімов С.А. Перспективи удосконалення правового регулювання договору купівлі-продажу в контексті рекодифікації національного цивільного законодавства та приведення у відповідність законодавства України до законодавства ЄС. Art and Science. Part 2. Science. 2021. № 1. С. 38-47

23. Саванець Л. М. Правові наслідки порушення умови договору щодо кількості товару в договірному праві України та ЄС. Права людини в Україні: минуле, сьогодення, майбутнє. Харків, 2021. С. 160-162. URL: https://library.ppss.pro/index.php/ndippsn_20211210/article/view/savanets/pdf

24. Саванець Л. М. Концепція відповідності товару у праві Європейського Союзу у контексті адаптації законодавства України. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-007-0-19>

25. Черних Юлія Застосування Віденської конвенції міжнародної купівлі-продажу в практиці МКАС при ТПП України. URL: https://lhs.net.ua/wpcontent/uploads/woocommerce_uploads/2018/01/4_Zastosuvannia-Videnskoi-konventsii-mizhnarodnoi-kupivli-prodazhu-v-praktytsi-MKAS-pry-TPP-Ukrainy.-Chernykh-Iuliia-arbitr-MKAS-pry-TPP-Ukrainy-partner-IuK-ARBITRADE.pdf

Тема № 36. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (2 години)

Методичні вказівки: Договори дарування, ренти та довічного утримання, так само як і договори купівлі-продажу опосередковують перехід майна у власність, проте, кожен із цих договорів наділений своїми особливостями, які дозволяють виділити його в самостійний вид договору. Варто розкрити правову природу відповідних договорів в контексті порівняльного аналізу регламентації договорів за законодавством України та окремих європейських країн.

Розглядаючи договір дарування особливу увагу слід звернути на момент переходу права власності від дарувальника до обдаровуваного, який законодавець пов'язує з моментом прийняття дарунка обдаровуваним (ч. 1 ст. 722 ЦК України). До того ж необхідно врахувати, що ЦК України у ч. 4 ст. 722 містить норму, відповідно до якої прийняттям дарунка також вважається прийняття обдаровуваним документів, які посвідчують право власності на річ, інших документів, які посвідчують належність дарувальникові предмета договору, або символів речі (ключів, макетів тощо).

Вивчаючи правову характеристику договору ренти слід звернути увагу на види даного договору та розмежувати строкову і безстрокову ренти, зрозуміти суть платної і безплатної ренти.

Договір довічного утримання має схожі риси із договором ренти, а тому варто провести порівняння зазначених договірних конструкцій та виділити спільні й відмінні ознаки.

Питання для обговорення:

1. Поняття, предмет та форма договору дарування в системі континентального права.
2. Зміст договору дарування та його розірвання.
3. Поняття та види договору ренти.
4. Предмет договору ренти. Захист інтересів одержувача ренти.
5. Підстави припинення договору ренти.
6. Поняття, сторони та форма договору довічного утримання (догляду) в українському та зарубіжному праві.
7. Предмет договору довічного утримання (догляду).
8. Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду).

9. Особливості припинення договору довічного утримання (догляду).

Термінологічне завдання:

Договір дарування, дарунок, рента, оплатна рента, безоплатна рента, строкова рента, безстрокова рента, алеаторний договір, договір довічного утримання.

Реферати:

«Договір дарування у цивільному праві України та зарубіжних країн: порівняльно-правовий аналіз», «Поняття та правова природа договору ренти: український та європейський підходи», «Договір довічного утримання (догляду) у цивільному праві України та європейських країн», «Правові наслідки невиконання договорів дарування, ренти та довічного утримання: судова практика України та ЄС», «Правова природа договору довічного утримання у світлі гармонізації приватного права ЄС».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Задачі:

№1. Неповнолітній Пономаренко подарував на день народження своєму товаришеві, повнолітньому Сидорову, картину. Після того як батьки Пономаренка виявили, що картина зникла з їх квартири і з'ясували обставини, вони звернулися до батьків Сидорова з вимогою про повернення картини, зазначивши, що вона дуже дорога. Батьки Сидорова пояснили, що картину повернути неможливо, бо Сидоров її продав, а гроші відшкодувати вони не мають наміру. В справі сина вони не втручаються і про подарунок вони нічого не знали. Мати Пономаренка звернулася з позовом до Сидорова з вимогою відшкодувати вартість картини.

Як вирішити спір?

№2. У серпні 2014 р. між Моховим та Васильєвим був укладений договір довічного утримання, за яким Мохов передав у власність Васильєву 1/2 частину жилого будинку, а Васильєв зобов'язувався утримувати Мохова, надаючи йому матеріальне забезпечення. Забезпечення Васильєв надавав до липня 2016 р. У вересні 2015 р. Мохов звернувся до суду з позовом про розірвання договору, повернення йому частини будинку та виселення з будинку Васильєва. У відповіді на позов Васильєв мотивував припинення забезпечення тим, що виплати заробітної плати йому затримують і він не в змозі виконувати взяті на себе зобов'язання в повному обсязі. Також Васильєв просив залишити йому у власності 1/4 частину будинку у рахунок суми утримання, яке він фактично надав Мохову у період з серпня 2014 р. по липень 2015 р. Заперечуючи проти виселення, Васильєв посилався на ст. 168 Житлового кодексу України, відповідно до якої виселення можливе лише з його згоди, а іншого житла він не має.

Відповідно до рішення суду договір довічного утримання було розірвано, в компенсації Васильєву зроблених витрат було відмовлено. В частині виселення Васильєва із будинку суд у позові відмовив.

Чи правильне рішення прийняв суд? Які наслідки розірвання договору довічного утримання?

№3. Ковальов та Нестеренко уклали договір довічного утримання відповідно до якого Ковальов передав у власність Нестеренку жилий будинок, а Нестеренко виплатив Ковальову одноразове матеріальне забезпечення у сумі 20.000 гривень. Через рік при проведенні поточного ремонту будинку було виявлено, що основні несучі конструкції внаслідок підвищеної вологості підвалу прийшли в непридатний стан і будинок є непридатним для проживання. Нестеренко звернувся з позовом до суду про розірвання договору і відшкодування збитків, мотивуючи це тим, що будинок має недоліки, не застережені відчужувачем. Ковальов проти позову заперечував, тому що законодавство України, що регулює договір довічного утримання, не містить такої підстави розірвання договору з ініціативи набувача.

Вирішіть справу. Які відмінності між договором довічного утримання та договором купівлі-продажу?

Питання для самоконтролю:

1. Що є предметом договору дарування?
2. В якій формі укладається договір дарування нерухомих речей?
3. В який момент договір дарування вважається укладеним? В який момент у обдаровуваного виникає право власності на дарунок?
4. Який може бути встановлений обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи? Якими є наслідки порушення такого обов'язку?
5. В яких випадках дарувальник має право відмовитися від договору дарування, а в яких має право вимагати його розірвання?
6. Які ознаки дозволяють виділити договір пожертви в окремий вид договору дарування?
7. Наведіть основні ознаки договору довічного утримання.
8. Яке співвідношення договорів ренти та довічного утримання?
9. Що може бути предметом договору довічного утримання?

Нормативно-правові акти та література:

1. Гавінська О.А. Правове регулювання посвідчення договору довічного утримання (догляду). Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2019. №1. С. 201-215.
2. Кульчицька Д. О. Правова природа договору дарування // Модернізація та сучасні українські та світові наукові дослідження: матеріали міжнародної студентської наукової конференції (Т. 5), 29 травня, 2020 рік. Львів, Україна: Молодіжна наукова ліга. С. 15-17. (DOI 10.36074/29.05.2020.v5.)
3. Менів Л.Д. Зарубіжний досвід правового регулювання договору дарування. the Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права. 2020. № 76. С. 76-83.
4. Принципи Європейського контрактного права (PECL). URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/pecl/>
5. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. URL: <https://www.lawanalytics.top/pages/uni/>
6. Розгон О. Визнання недійсним договору дарування, вчиненого фізичною особою помилково або під впливом обману. Офіційний бюлетень Національної асоціації адвокатів України. 2019. № 1-2 (50). С. 21-35.

7. Сердюк А.О., Федчишин Ю.В., Назарова І.В. Договір довічного утримання: порівняльно-правовий аналіз. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. №8. С. 156-159.

8. Сирота Д.І. «Договір довічного утримання: порівняльно-правовий аналіз» (порівняння з Японією, Францією, Польщею). Журнал Law and Safety, № 8/2020. С.

9. Ткаченко М.В. Особливості укладення договору довічного утримання на користь третьої особи. Прикарпатський юридичний вісник. 2017. № 2. С. 24-29.

10. Ткаченко М.В. Припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 4. С. 34-38.

11. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.164-213.

12. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 88-121. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>

13. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Тема № 37. Зобов'язання з договорів майнового найму (оренди), лізингу і позички (4 години)

Методичні вказівки: Договір найму (оренди) опосередковує відносини з передачі майна у платне тимчасове володіння і користування. Сутність цих відносин полягає в тому, що власник або інший законний володільць майна на платних засадах дозволяє експлуатацію свого майна іншими особами, зберігаючи за собою право власності або інше речове право. У §1 гл. 58 містяться загальні положення про договір майнового найму (оренди), які поширюються на всі види найму. Водночас у ЦК України, інших законодавчих актах можуть встановлюватися спеціальні положення щодо врегулювання окремих видів найму. Зокрема, Законом України «Про оренду державного та комунального майна» визначаються особливості найму об'єктів державної і комунальної власності.

При вивченні даної теми необхідно звернути увагу на особливості предмету договору, яким може бути індивідуально визначена неспоживна річ. ЦК України визначив, що предметом договору оренди можуть бути майнові права (майнові права автора та суб'єкта авторського права, володільця об'єкта права промислової власності, права на чужі речі тощо). Крім загальних положень про договір майнового найму (оренди) ЦК України містить спеціальні норми, якими регулюються окремі види договорів найму (оренди), до яких належать: прокат; найм (оренда) землі; найм (оренда) будівлі або іншої капітальної споруди; найм (оренда) транспортного засобу та лізинг. На підставі аналізу правових актів інших країн необхідно здійснити порівняльну характеристику видів договорів відповідної групи зобов'язань.

Розглядаючи зазначені види договорів, слід звернути увагу на те, що всі вони є різновидами договору майнового найму (оренди), а отже, на відносини, що випливають із таких договорів, розповсюджуються всі основні положення щодо договору майнового

найму (оренди), крім випадків, коли спеціальними нормами передбачений інший спосіб регулювання відносин. Тобто в даному випадку діє принцип співвідношення загального та спеціального законодавства: спочатку треба звернутися до спеціальних норм, що присвячені врегулюванню цього виду відносин, а якщо щось не врегульоване спеціальними нормами, треба застосовувати загальні положення про договір майнового найму (оренди).

Питання для обговорення (заняття 1):

1. Поняття та загальна характеристика договору майнового найму (оренди).
2. Правова характеристика договору найму в зарубіжних країнах.
3. Предмет, сторони та строк договору майнового найму (оренди).
4. Права та обов'язки наймача за договором майнового найму (оренди).
5. Права та обов'язки наймодавця за договором майнового найму (оренди).
6. Підстави та порядок припинення договору найму.
7. Поняття та особливості договору прокату.

Питання для обговорення (заняття 2):

1. Договір найму (оренди) транспортних засобів.
2. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди.
3. Поняття та види договору лізингу.
4. Суб'єкти та об'єкти договору лізингу.
5. Зміст договору лізингу.
6. Поняття та види договору лізингу в окремих країнах ЄС.
7. Поняття та загальна характеристика договору позички.

Термінологічне завдання:

Найм, оренда, суборенда, прокат, прямий лізинг, непрямий лізинг, оперативний лізинг, фінансовий лізинг, позичка.

Реферати: «Договір найму в країнах континентальної правової системи: досвід Німеччини, Франції та Польщі», «Договір позички в українському та зарубіжному цивільному праві», «Договір лізингу в цивільному праві України та в країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз» .

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Заняття 1

Задачі:

№ 1. 3 січня 2020 року Селезньова домовилася з Іванівською про те, що остання надає їй в користування скрипку строком на 6 місяців. Після спливу цього строку Іванівська не вимагала від Селезньової повернення скрипки і Селезньова продовжувала нею користуватися. Плата за скрипку вносилася нею щомісячно. 30 вересня 2021 року. Квартиру Селезньової з вини її сусіда було залито водою, скрипка була пошкоджена. Іванівська звернулася з позовом до Селезньової, в якому вимагала стягнути вартість скрипки. Селезньова заперечувала проти позову, посиляючись на те, що її вини у пошкодженні скрипки немає, тому вона не повинна нести відповідальність за її пошкодження.

Вирішіть справу, наведіть аргументи на користь кожної сторони спору.

№2. Акціонерне товариство «Агробуд» передало в найм акціонерному товариству «Трест 12» бетонозмішувач строком на 5 років. Із згоди наймодавця наймач передав бетонозмішувач у піднайм товариству з обмеженою відповідальністю «Зоря» строком на 3 роки. Через 6 місяців

«Агробуд» і «Трест 12» вирішили розірвати договір найму за згодою сторін. Відповідно вони зажадали повернення бетонозмішувача від ТОВ «Зоря». Останнє відмовилося повернути відповідний об'єкт, посилаючись на укладений договір піднайму строк якого ще не закінчився.

Вирішіть справу. Чи зміниться рішення, якщо: 1) договір найму був розірваний в зв'язку з несплатою наймачем плати за найм? 2) бетонозмішувач був зданий в піднайм без згоди наймодавця?

№3. Підприємство «Ельф» уклало договір оренди нежилого приміщення з ТОВ «Вега» терміном на 5 років. Через 4 роки ТОВ «Вега» за договором купівлі-продажу нерухомості продало вказане приміщення ТОВ «Ніка».

Підприємство «Ельф» звернулося до ТОВ «Ніка» з пропозицією переукласти договір оренди, але в цьому йому було відмовлено. Протягом наступного року Підприємство «Ельф» продовжувало користуватися приміщенням, а орендну плату перераховувало ТОВ «Вега». Через декілька місяців ТОВ «Ніка» звернулося до суду з позовом про стягнення з підприємства «Ельф» суми орендної плати за користування приміщенням, що знаходиться у їх власності, з урахуванням штрафних санкцій. Підприємство

«Ельф» проти позову заперечувало, посилаючись на те, що договір оренди в них укладено з ТОВ «Вега» (ТОВ «Ніка» відмовилося від його переукладення), і тому орендна плата також сплачувалася ТОВ «Вега».

Вирішіть справу.

№4. Борисенко і Столипін уклали договір, за яким Столипін передав Борисенку строком на чотири роки в найм стару швейну машину німецького виробництва в робочому стані за умови сплати 200 грн. щомісячно. Зазначену машину Борисенко удосконалив, встановивши декілька нових додаткових приладів, і згодом почав використовувати для надання послуг. Через деякий час Столипін безслідно зник, а через чотири роки його було оголошено померлим. Марков, як єдиний спадкоємець Столипіна, продав швейну машину Ковалевському. Останній звернувся до Борисенка з вимогою передання йому цієї машини та виплати всіх доходів, які той отримав від користування нею з дня її набуття. Борисенко задовільнити вимогу відмовився.

Справу було передано до суду. Борисенко у свою чергу подав позов до Маркова як правонаступника наймодавця Столипіна про визнання його співвласником швейної машини, оскільки поновлення останньої зробило її фактично новою.

Як вирішується питання правонаступництва в разі зміни власника предмета найму? Які правові наслідки поліпшення та зміни предмету найму? Вирішіть спір.

Заняття 2.

№1. ТОВ «Мавка» (далі – ТОВ), ПАТ «Укрпромбанк» (далі – банк) та машинобудівельний завод уклали договір лізингу, за яким ТОВ отримало устаткування для лісопилки строком на чотири роки. Лісопилку було поставлено і змонтовано представниками заводу, однак у процесі експлуатації неодноразово виявлялися виробничі дефекти, що зробило її подальше використання вкрай невигідним. ТОВ звернулося до заводу з вимогою замінити устаткування, однак одержало відмову через те, що в даний час устаткування для лісопилок він не виробляє і задовольнити вимоги не має можливості. Тоді ТОВ звернулося до банку з проханням розірвати договір лізингу. Банк, у свою чергу, також відмовив ТОВ, вважаючи, що відповідальність за вибір постачальника і всі пов'язані з цим ризики повинен нести лізингоодержувач. При цьому банк заявив, що згоден розірвати договір, якщо йому будуть відшкодовані: повна вартість устаткування для лісопилки і неодержані доходи у вигляді платежів за користування лісопилкою. ТОВ така пропозиція не задовольнила, і воно звернулося до суду з позовом про розірвання договору лізингу.

Вирішіть справу.

№2. Петренко, не вказавши недоліки електричної пили, за договором позики передав її Чернишову, що будував собі будинок. При розпилюванні дошок Чернишов виявив, що диск у пили викривлений і розпил виходить нерівномірним, а мотор працює з явним перевантаженням. З відома Петренка Чернишов змінив диск новим і виставив рахунок до оплати за ремонт електричної пили. Петренко відмовився оплатити рахунок, мотивуючи це тим, що Чернишов і так користується електричною пилою безоплатно.

Хто має рацію: позичкодавець Петренко чи користувач Чернишов?

№3. Малишев та Козін уклали договір оренди автомобіля, який належав Козіну. Через певний час Козін дізнався, що Малишев зареєструвався як СПД - фізична особа та використовує орендований автомобіль як таксі.

Козін звернувся до Малишева з вимогою про збільшення орендної плати, встановивши її в розмірі 30% від доходу, який одержує Малишев від експлуатації його автомобіля. Малишев не погодився. Тоді Козін звернувся до нього з вимогою про розірвання договору оренди, оскільки автомобіль використовується не за призначенням.

Вирішіть справу.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає правова природа договору найму (оренди) та які основні ознаки відрізняють його від договорів купівлі-продажу?

2. У яких випадках наймач має право вимагати зменшення плати за користування майном або розірвання договору?

3. Які обов'язки має наймодавець щодо технічного стану речі та її утримання протягом строку договору найму?

4. Які особливості має договір найму транспортного засобу за цивільним законодавством України, та чи допускається його суборенда без згоди наймодавця?

5. Як регулюється договір найму (leasing, renting, hire) у праві Європейського Союзу?

6. У чому полягає різниця між договором лізингу та договором найму?

7. Коли лізинг може підпадати під дію Директиви (ЄС) 2023/2225 про споживчі кредитні договори?

Нормативно-правові акти та література:

1. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640160093>.

2. Бойко Н.М. Договір позички: монографія. Івано-Франківськ, Нова зоря. 2015. 290 с.

3. Вилегжаніна В.В. Порядок укладення договору найму (оренди) земельної ділянки та момент передачі об'єкта оренди. Актуальні питання публічного та приватного права. 2015. № 3(11). С. 82-90.

4. Габріадзе М.Р. Правове регулювання договору лізингу за цивільним законодавством України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2019. Випуск 5. Том 1. С. 47-52.

5. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.

6. Калаур І.Р. Договірні зобов'язання з передання майна в користування: проблеми теорії і практики: Монографія. Тернопіль: Підручники і посібники, 2015. 480 с.

7. Обіход О.М. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди за цивільним законодавством України // Часопис цивілістики. 2017. Випуск 24. С. 20-26. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9137/20-26.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

8. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.12.2004 року №1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1952-15>.

9. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12 січня 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text>.

10. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>.

11. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>.

12. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04 лютого 2021 року: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>.

13. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.164-213.

14. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 88-121. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>

15. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Тема № 38. Зобов'язання з договору найму (оренди) житлового приміщення (2 години)

Методичні вказівки: Договір найму житлового приміщення є одним із найпоширеніших цивільно-правових договорів, що безпосередньо впливає на реалізацію конституційного права людини на житло. Він забезпечує правові рамки для користування житлом без переходу права власності, визначаючи баланс інтересів наймодавця та наймача.

Вивчення норм про найм житла є необхідним, оскільки цей договір безпосередньо пов'язаний із реалізацією права людини на житло та соціальним захистом громадян. Знання положень Цивільного кодексу України дозволяє майбутнім юристам правильно застосовувати правові механізми у відносинах між наймодавцем і наймачем. Порівняння українського регулювання з європейським досвідом дає можливість виявити ефективні моделі захисту орендарів, запобігання зловживанням і врівноваження інтересів сторін. Зарубіжна практика демонструє високий рівень правових гарантій для наймачів, які можуть бути адаптовані в Україні.

Питання для обговорення:

1. Поняття договору найму (оренди) житла та його види.
2. Предмет договору найму (оренди) житла.
3. Сторони у договорі найму (оренди) житла. Поняття члена сім'ї наймача та тимчасових мешканців.
4. Права та обов'язки наймача, членів його сім'ї та наймодавця.
5. Підстави та порядок припинення договору найму житла. Наслідки припинення договору.
6. Загальна характеристика договору найму житла в зарубіжних країнах (Польща, Угорщина, Чехія, Туреччина та ін.)

Термінологічне завдання:

Найм житлового приміщення, піднайм, переважні права наймача, тимчасові мешканці.

Реферати: «Порівняльно-правова характеристика договору найму житла в Україні та в країнах ЄС».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Задачі:

№ 1. До Черненка, що знімав квартиру за договором найму у Гулака, приїхали із села два приятелі і жили у нього більше року. Довідавшись про це, Гулак подав позов до суду про дострокове розірвання договору найму із Черненком, оскільки той пустив пожити тимчасових мешканців без дозволу господаря та до того ж на такий тривалий строк. Одночасно він просив суд зобов'язати Черненка відшкодувати вартість ремонту забрудненої ним квартири.

Яке рішення повинен прийняти суд?

№2. Косенко за договором найму здав квартиру Ломову, який влаштував у квартирі склад вогне небезпечних товарів, що мали сильний запах. Цими товарами Ломов торгував на ринку. Сусіди сказали про це Косенку, він подав до суду позов про дострокове

розірвання договору найму, відшкодування вартості ремонту квартири, а також відшкодування моральної шкоди на користь сусідів.

Чи є протиправними дії Ломова? Чи правомірні вимоги Косенко про дострокове розірвання договору найму та відшкодування матеріальної і моральної шкоди? Яке рішення може прийняти суд?

№ 3. Фокін, орендувавши у Дмитрука будинок з ванною на три літні місяці, виявив, що у ванній був скол в місці зливу води і ванна не тримала воду. Він замінив ванну, а її вартість і вартість роботи по заміні ванни вирахував з орендної плати. Дмитрук з цим не погодився і зажадав від Фокіна повної орендної плати.

Що вправі був вимагати Фокін від Дмитрука при виявленні скола у ванній? Охарактеризуйте ситуацію, які рішення може прийняти суд?

№ 4. Стеценко у зв'язку з закордонним відрядженням надав Черненко у тимчасове користування однокімнатну квартиру з усіма меблями та іншим майном. Черненко під час проживання в квартирі виконав такі роботи: у ванній кімнаті облицював стіни кахельною плиткою; у входні двері врізав новий замок; облаштував балкон; приладнав до входних дверей ящик для кореспонденції; При поверненні Стеценка з відрядження Черненко звернувся до нього з вимогою про відшкодування вартості витрат. Стеценко відмовився виконувати такі вимоги. Звільняючи квартиру, Черненко зняв з дверей ящик для кореспонденції, зняв замок з дверей. Проти таких дій Черненка Стеценко заперечував.

Як вирішити спір?

Питання для самоконтролю:

1. Поняття та загальна характеристика договору найму (оренди) житла.
2. Яким вимогам повинно відповідати житлове приміщення?
3. Поняття та загальна характеристика договору оренди житла з викупом.
4. Які особи відносяться до членів сім'ї наймача та тимчасових мешканців?
5. Яким чином наймачі житлового приміщення можуть реалізувати свої переважні права?
6. Підстави та порядок розірвання договору найму (оренди) житла. Правові наслідки розірвання договору.

Нормативно-правові акти та література:

16. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12 січня 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15#Text>.

17. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-20#Text>.

18. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

19. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 05.11.2011 р. Договір найму (оренди) житлового приміщення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0006323-11#Text>

20. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.164-213.

5. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 88-121. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>

22. Наталія Дядик, Іса Самед Алтунтас Оренда житла в Туреччині та Україні: порівняльно-правові аспекти. Вісник Національної Асоціації Адвокатів України. № 9 (94). 2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/8486-orenda-zhitla-v-turechchini-ta-ukraini-porivnyal-no-pravovi-aspekti.html>

23. Наталія Дядик, Віктор Ясевін Порівняльні аспекти правового регулювання оренди житла в Україні та Угорщині. Вісник Національної Асоціації Адвокатів України. № 9 (94). 2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/8324-porivnyal-ni-aspekti-pravovogo-regulyuvannya-orendi-zhitla-v-ukraini-ta-ugorshini.html>

24. Віктор Ясевін Договір оренди житла в Угорщині: особливості укладання, поради щодо пошуку. Вісник Національної Асоціації Адвокатів України. № 9 (94). 2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/8157-dogovir-orendi-zhitla-v-ugorshini-osoblivosti-ukladannya-poradi-shodo-poshuku.html>

25. Анастасія Боброва, Ярослав Онищук, Юлія Кабанець, Святослав Зембіцький Оренда житла в Україні: сучасний стан і виклики. Дослідницький звіт. Cedos. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/orenda-zvit.pdf?utm_

Тема 39. Зобов'язання з договору підряду в національному праві та в праві ЄС (4 години).

Методичні вказівки: При розгляді даної теми необхідно звернути увагу на те, що Цивільний кодекс України визначає спрямованість договору підряду на виконання певної роботи.

Важливою є вказівка ч. 2 ст. 837 ЦК України на те, що договір підряду укладається на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з переданням її результату замовникові. Це дозволило провести розмежування між договорами підрядного типу та іншими типами цивільно – правових договорів, зокрема, договором купівлі – продажу, договорами про надання послуг.

Зважаючи на це, доцільно одразу виокремити ці договори із суміжних договорів.

При підготовці до заняття необхідно мати на увазі, що Глава 61 ЦК України регламентує підряд як єдиний у своїй правовій сутності договір, що має загальні положення і вирізняє такі його види, як договір побутового підряду, договір будівельного підряду та договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

В процесі підготовки до семінарського заняття необхідно провести порівняльний аналіз правового регулювання відповідних договірних конструкцій за законодавством України та інших країн Європи, зокрема Італії, Франції, Польщі, Німеччини.

Питання для обговорення (заняття 1):

1. Поняття та значення договору підряду. Договір підряду і суміжні договори.
2. Сторони договору підряду та залучення до виконання договору третіх осіб.
3. Права та обов'язки сторін за договором підряду.
 - А) Матеріально-технічне забезпечення виконання робіт.
 - Б) Оплата виконаної роботи. Твердий та приблизний кошториси.
 - В) Прийняття виконаних робіт.
4. Зміна і розірвання договору підряду.
5. Поняття договору побутового підряду.
6. Права та обов'язки сторін договору побутового підряду.
7. Правові наслідки неналежного виконання договору побутового підряду.

Питання для обговорення (заняття 2):

1. Поняття договору будівельного підряду, його істотні умови.
2. Сторони договору будівельного підряду, їх права та обов'язки.
3. Виконання договору будівельного підряду.
4. Майнова відповідальність за порушення умов договору будівельного підряду.
5. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт: поняття, сторони та зміст.

Термінологічне завдання:

Договір підряду, договір побутового підряду, договір будівельного підряду, договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт, явні недоліки, приховані недоліки, проектно-кошторисна документація, твердий кошторис, приблизний кошторис.

Реферати: «Порівняльна характеристика договору будівельного підряду в Україні та Німеччині», «FIDIC як європейський стандарт будівельного контракту: можливості застосування в українській практиці».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Заняття 1

Задачі:

№1. Коршунов уклав договір підряду з будівельною організацією на будівництво фундаменту під будинок поблизу озера. Робота повинна була виконуватись із матеріалів підрядника. Наприкінці зими підрядник завіз на місце необхідні матеріали, а на початку весни вода в озері піднялась і затопила їх. Цемент зіпсувався. Підрядник висунув вимогу до громадянина К. про оплату вартості зіпсованого цементу, мотивуючи це тим, що будинок будується на низькому місці ділянки, в той час як його потрібно будувати на високому місці. Громадянин К. відмовився, вказавши на те, що підрядник міг цей цемент зберігати на високому місці ділянки, а не складати його в низині.

Чи підлягає вимога підрядника задоволенню? В якому випадку робота виконується із матеріалів підрядника?

№2. Підприємець Богун зобов'язався власною плиткою викласти ванну кімнату громадянину Ольховському. Робота була виконана в узгоджені строки. Через три дні декілька плиток відвалились від стін ванної кімнати, впали на підлогу і розбилися.

Громадянин Ольховський висунув вимогу до підприємця Б. про безоплатне виправлення дефектів роботи. Підприємець погодився, але за умови оплати замовником нової плитки замість розбитої. Замовник відмовився. Підприємець наполягав на своїй вимозі. Громадянин О. подав в суд позов до підприємця Б. з вимогою повернення 50% ціни, сплаченої за роботу, у зв'язку з її неналежним виконанням, яке полягало в тому, що клей наносився тільки на центральну частину плитки.

Чи зобов'язаний громадянин О. оплачувати підприємцеві Б. вартість нової плитки? Чи правомірна вимога громадянина О. про повернення 50% ціни, сплаченої за роботу, у зв'язку з її неналежним виконанням? Яке рішення може винести суд?

№ 3. Ательє індивідуального пошиття жіночого одягу зобов'язалось за викрійкою громадянки Новікову. пошити для неї пальто, а вона в свою чергу зобов'язалась прийняти і оплатити цю роботу. Замовлення повинно було виконуватись із матеріалу, наданого замовницею, без примірки за п'ять днів. Ціна роботи – подвійна.

Працівниця ательє Ольферова під час роботи із тканиною виявила пляму, яку не вдалось вивести. У зв'язку із цим вона вирішила змінити фасон: замість розширеного пальта пошити пряме, оскільки дефект тканини не дозволяв виконати замовлення згідно з договором. Повідомити про своє рішення громадянку Новікову працівниця ательє Ольферова не могла через відсутність телефону у замовниці, а строк виконання замовлення не можна було переносити.

Який документ є підтвердженням укладення даного договору і що повинно бути в ньому вказано? Яким чином буде визначена вартість матерії, наданої замовницею ательє для пошиття пальта? Чи мала право працівниця ательє змінювати фасон замовленого пальта без погодження із замовницею? Чи зобов'язана замовниця прийняти пальто пошите не по її викрійці? Як потрібно діяти працівниці ательє у випадку відмови замовниці прийняти пошите нею пальто? Які права у замовниці на відшкодування понесених витрат?

Заняття 2.

№1. Молокозавод уклав договір будівельного підряду з будівельномонтажним підприємством, яке зобов'язалося у встановлений договором термін за завданням молокозаводу побудувати фундамент і змонтувати на ньому нову автоматичну лінію з розливу молока в пакети і забезпечити її експлуатацію протягом шести місяців. В ході роботи молокозавод виявив помилки в технічній документації і вніс до неї зміни. Ці зміни викликали додаткові роботи по переробці фундаменту з частковим демонтажем змонтованої автоматичної лінії. Вартість додаткових робіт перевищила на двадцять відсотків загальну вартість будівництва, вказану в кошторисі. Підприємство зажадало від молокозаводу в судовому порядку перегляду кошторису і відшкодування витрат, які понесені ним у зв'язку зі встановленням і усуненням дефектів в технічній документації.

На основі якого документа молокозавод мав право вносити зміни в технічну документацію, якщо викликані цим додаткові роботи по вартості перевищують на 20% загальну вартість будівництва, вказану в кошторисі? На якій підставі підприємство

зажадало від молокозаводу перегляду кошторису і відшкодування витрат? Яке рішення може винести суд?

№ 2. Швейна фабрика «Д» уклала договір будівельного підряду із будівельною організацією на будівництво житлового будинку для своїх працівників. При прийнятті збудованого будинку було встановлено, що шпалери відстають від стін, деякі вікна не зачиняються. Швейна фабрика вказала на виявлені недоліки у акті прийому – передачі робіт, висунула вимогу про їх усунення та не підписала акт. Однак, будівельна організація підписала акт прийому – передачі робіт і долучила до нього всі підписані раніше обома сторонами акти попереднього прийняття виконаних етапів робіт. На наступний день після цього відбувся землетрус. Щойно збудований будинок осів, а двері та вікна в ньому перекошилися. Замовник висунув вимогу підряднику про усунення перекосів дверей та вікон за власний рахунок. Останній відмовився, посилаючись на те, що двері та вікна були прийняті замовником по акту попереднього прийняття виконаного етапу робіт і тепер він несе ризик наслідків пошкодження результату робіт, які сталися не звини підрядника, а в наслідок землетрусу.

Швейна фабрика подала в суд позов до будівельної організації з вимогою усунути перекіс дверей і вікон, а також замінити шпалери, посилаючись на те, що акт прийому – передачі робіт нею не був підписаний.

Чи може суд визнати акт прийому – передачі робіт, підписаний тільки підрядником, дійсним? Хто несе ризик наслідків пошкодження результату робіт після попереднього прийняття дверей та вікон замовником у випадку, якщо ці пошкодження сталися не з вини підрядника? Хто зобов'язаний оплатити вартість робіт по заміні шпалер? Яке рішення може прийняти суд?

№ 3 За договором на виконання проектних робіт проектний інститут зобов'язався за завданням організації «Метробуд» розробити технічну документацію шести нових станцій метрополітену. При проектуванні станцій повинні були бути враховані результати пошукових робіт, які передані замовником підряднику 30 квітня. Строк виконання проектних робіт – 30 листопада. Проектування повинно було проводитись у дві стадії. На першій стадії повинен бути підготований технічний проект з приблизним розрахунком вартості будівництва. Термін закінчення – 30 травня. На другій стадії повинна бути розроблена робоча документація з конкретним кошторисом. Строк закінчення – 30 листопада. Замовник повинен був розглянути представлений йому для узгодження підрядником технічний проект протяг 20 днів.

Фактично документацію технічного проекту підрядник передав на розгляд замовника 30 червня. В документації не обґрунтовувалась доцільність проектних рішень. Окрім цього, перевірочний розрахунок навантажень на конструкцію пасажирських залів станцій показав, що вона може не витримати тиску ґрунтів. Замовник запропонував підряднику доопрацювати технічний проект. Але останній відмовився і зобов'язався зауваження організації «Метробуд» врахувати при розробці робочої документації.

Побоюючись того, що і робоча документація, розроблена проектним інститутом, буде такої ж неналежної якості, як і технічний проект, замовник вирішив розірвати з ним договір підряду на виконання проектних робіт в судовому порядку.

Чи був зобов'язаний підрядник за зауваженнями замовника безоплатно доопрацювати технічний проект? Яке рішення може прийняти суд?

Питання для самоконтролю:

1. Проведіть відмежування договору підряду від трудового договору, інвестиційного договору, договору поставки та договору про надання послуг.
2. Визначте статус сторін договору підряду, їхні права та обов'язки.
3. У чому полягає особливість залучення до виконання договору підряду субпідрядників?
4. Які є види договорів підряду?
5. Наведіть визначення та ознаки договору будівельного підряду.
6. Що є предметом договору будівельного підряду на виконання проектних та пошукових робіт?
7. Розкрийте особливості пошукових робіт.
8. В чому особливості підряду на виконання науково-дослідних робіт?

Нормативно-правові акти та література:

26. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640160093>.
27. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 року. № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25.
28. Загальні умови укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2005 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2005-%D0%BF#Text>.
29. 10. Правила побутового обслуговування населення: Постанова КМУ від 16 травня 1994 р. №313. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/313-94-%D0%BF#Text>.
30. Банасевич І.І. Розподіл ризиків за договором будівельного підряду. Юридична Україна. 2011. №8. С. 57-60.
31. Банасевич І.І. Організаційно-правові передумови укладення договору будівельного підряду. Офіційний вісник Вищої ради юстиції. 2011. №4 (8). С. 56-61.
32. Банасевич І.І. Договір побутового підряду як вид споживчого договору. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2013. Вип. 33. С. 61-68.
33. Біленко М.С. Договір будівельного підряду в цивільному праві України: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 180 с.
34. Вавженчук С. Істотні умови договору будівельного підряду. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 8. С. 9-13.
35. Гриняк А. Договірне регулювання підрядних відносин у підприємницькій діяльності. Підприємництво, господарство і право. 2015. № 9. С. 3-7.
36. Гуцуляк В. Новели правового регулювання відносин з проведення проектних та пошукових робіт. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 8. С. 24 - 29. Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/8/5.pdf>.
37. Іванов А. М., Іванюк А. О., Шимбарьов В. О. Сутність та правова природа ризику в договорах підряду. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №11. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/40>. :http://www.lsej.org.ua/11_2021/42.pdf.

38. Коваленко І.А. Договір підряду за законодавством України та законодавством ЄС». Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2023. – Вип. 80, ч. 1. – С. 185–190

39. Лукасевич-Крутник І.С. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт: монографія. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 179 с.

40. Недошовенко А.О. Загальний і спеціальний порядок укладення договору будівельного підряду. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 55. Том 1. С. 133-

138.<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34824/1/ЗАГАЛЬНИЙ%20І%20СПЕЦІАЛЬНИЙ%20ПОР%20ЯДОК.pdf>

41. Яновицька Г.Б. Споживчий характер підрядних договорів. Правові новели: науковий юридичний журнал. 2018. № 4. С. 122-128.

42. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. /За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), ч. 2. Особлива. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. С.164-213.

43. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарєва ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. С. 88-121. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>

44. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

Тема 40. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні та країнах континентальної Європи (2 години)

Методичні вказівки: Одним з основних правових засобів опосередкування відносин з приводу створення і використання результатів інтелектуальної, творчої діяльності виступають договори у сфері інтелектуальної власності. У системі договірних зобов'язань вони відіграють подвійне значення: з одного боку - сприяють реалізації майнових прав та інтересів авторів (винахідників, виконавців) та їх правонаступників, з іншого - забезпечують можливість доступу й ознайомлення членів суспільства з результатами творчої діяльності.

Необхідно враховувати, що у галузі інтелектуальної діяльності укладається велика кількість різних за своїм характером і природою договорів, певну частину з яких становлять специфічні договірні конструкції, притаманні лише зазначеній сфері. Різноманітність видів творчої діяльності обумовлюють численність правочинів, якими опосередковуються відносини по створенню і використанню їх результатів. Окрему групу правочинів становлять договори, що стосуються інтелектуальної діяльності у галузі авторського права та суміжних прав (видавничий договір, договір про депонування рукопису, постановочний договір, договір про використання твору декоративно-прикладного мистецтва у промисловості, договори у сфері створення і використання об'єктів суміжних прав, договір на управління майновими правами авторів на колективній основі тощо).

Договори у сфері інтелектуальної власності можуть регулювати відносини як з приводу створення об'єкта інтелектуальної власності, так і щодо використання раніше

створеного об'єкта. Існують правочини, які передбачають створення та передачу результату творчості для використання у встановленому обсязі.

Питання для обговорення:

1. Поняття, загальна характеристика та види договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні та країнах ЄС.
2. Договори про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: поняття, сторони та зміст.
3. Договори про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття, сторони та зміст.
4. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності.
5. Ліцензійні договори про передачу виключних прав на об'єкти промислової власності, їх поняття і види.
6. Права та обов'язки сторін за договором на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт.

Термінологічне завдання:

виключні права, творчість, твір, патент, винахід, корисна модель, промисловий зразок, знаки для товарів і послуг; зазначення походження товару, комерційна таємниця, ліценція, виключна, одинична, невиключна ліцензія; повна ліцензія, субліцензія, перехресна ліцензія, зворотна ліцензія, відкрита ліцензія, примусова ліцензія, ноу-хау.

Реферати: ««Місце договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт у системі цивільно-правових договорів за законодавством ЄС», «Правове оформлення обороту ноу-хау в Україні та Швеції», «Рекомендації ЄС у сфері права інтелектуальної власності: загальні риси».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Задачі:

№ 1. Гр. Сидорчуку за авторським договором народний скульптор Пилипчук відповідно до вимог розробленого і затвердженого замовником ескізу створив скульптурне погруддя. Через півроку Сидорчук побачив аналогічне погруддя у будинку своїх сусідів - Онищенко. Як виявилось, воно було створено Пилипчуком через 2 місяці після виконання договору з Сидорчуком. Сидорчук звернувся з позовом до Пилипчука про розірвання авторського договору, повернення авторської винагороди і відшкодування моральної шкоди. У заяві він зазначив, що умовами договору було передбачено виконання роботи у єдиному екземплярі і містилась заборона на створення нових скульптур на основі узгоджених замовником ескізів. Гр. Пилипчук заперечує проти позову на підставі, що умови договору, які порушують його право на самореалізацію, є недійсними.

Вирішіть справу.

№2. Кандидат історичних наук Клименко на підставі укладеного авторського договору з видавництвом «Прем'єра» зобов'язувався протягом року написати 37 підручник з історії України для учнів IX класу загальноосвітніх шкіл. У встановлені

договором строки рукопис був зданий видавництву, яке після двомісячного розгляду запропонувало автору доопрацювати твір: виключити і переробити зміст певних глав, оскільки вони базуються на неперевірених даних, а інколи і суперечать реальним фактам. Клименко відмовився переробляти зміст твору, оскільки виклав у ньому власне бачення розвитку історичних подій. Видавництво звернулося з позовом до суду про повернення безпідставно отриманого авторського гонорару, відшкодування заподіяних збитків у розмірі прибутку, очікуваного від реалізації книги і сплати неустойки за прострочення строку доопрацювання твору.

Вирішіть справу. Чи правомірні вимоги видавництва?

№3. Дніпропетровський молодіжний театр на підставі опублікованої у журналі «Дніпро» драми О. О. Білика «Життєвий шлях» здійснив постановку п'єси під назвою «Дорога у нікуди». За ініціативою режисера до змісту п'єси були внесені певні зміни, що стосуються тексту діалогів персонажів другого плану та декоративного оформлення сцени. Гр. Білик звернувся з позовом до суду, в якому зазначив, що, оскільки постановка, зміна назви і тексту твору здійснювалася без укладення авторського договору та без його згоди, авторську винагороду і відрахування від касових зборів він не отримав, то діями театру були порушені його виключні права на результат творчої діяльності. Театр проти позову заперечує на підставі, що твір був належним чином опублікований, має значну літературну цінність і є надбанням суспільства у цілому. Обов'язкового укладення авторського договору на використання таких творів законодавство не передбачає.

Вирішіть справу. Чи правомірні дії театру?

Питання для самоконтролю:

1. Які особливості договорів у сфері розпорядження майновими правами інтелектуальної власності?
2. Які умови є істотними для ліцензійного договору?
3. Які існують види ліцензій?
4. Які умови є істотними для договору про створення і використання об'єкта права інтелектуальної власності?
5. Які істотні умови договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності?
6. Чи можуть договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності укладатись в усній формі?
7. Що таке авторський договір? Які види авторських договорів ви знаєте? Охарактеризуйте їх.

Нормативно-правові акти та література:

45. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
46. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code // https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en.
47. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 11 липня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
48. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 1 липня 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.

49. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.
50. Про охорону прав на знаки для товарів та послуг: Закон України від 15 грудня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.
51. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16 червня 1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>.
52. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16 червня 1999 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/752-14>.
53. Бажанов В.О. Договірні правовідносини в авторському праві України: монографія. Львів: ПП Сорока Т.Б., 2014. 176 с.
54. Башурин Н.Я. Специфіка договорів на проведення інформаційних пошуків та договорів на здійснення (проведення) патентних пошуків. *Visegrad Journal on Human Right*. 2019. №6. С. 26-31.
55. Вахонєва Т. Поняття та види договорів про створення й передачу об'єктів авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. №2. С. 59-68. URL: <http://www.inprojournal.org/wp-content/uploads/2016/11/Vakhonieva-216.pdf>.
56. Давидюк О. М. Господарсько-правове регулювання комерційної концесії (франчайзингу) у відносинах, пов'язаних із передачею прав на технологію. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 1. С. 30-37. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2014_1_6.
57. Жилінкова О.В. Договірне регулювання відносин щодо інтелектуальної власності в Україні та за кордоном: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 280 с.
58. Коханович О.О., Олійник Я.А. Авторський договір: поняття, види та особливості. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. №6. С. 107-109. URL: http://lsei.org.ua/6_2017/30.pdf.
59. Розгон О. В. Передання прав за ліцензійним договором на використання програмного забезпечення або комп'ютерних програм. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №9. URL: http://www.lsei.org.ua/9_2021/22.pdf.
60. Чернега В. Договір комерційної концесії за цивільним та господарським законодавством України (порівняльно-правове дослідження). *Підприємництво, господарство і право* : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2018. № 10. С. 84–88.
61. Смородина А. Є. Типові ліцензійні договори за законодавством України: історія і сучасність. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 3. С. 19– 27.
62. Смородина А. Є. Ліцензійний договір у цивільному праві України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право (08 - Право). – Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ, 2021.
63. Якубівський І. Є. Проблеми набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності в Україні. дис. на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Львівський національний університет імені Івана Франка; Львів, 2019.

Тема 41. Договір комерційної концесії (франчайзингу) (2 години)

Методичні вказівки: Франчайзинг як метод збуту дозволяє виробникові відомих для споживача і таких, які мають попит, товарів або послуг розширити їх виробництво та збут шляхом відкриття нових компаній, не вкладаючи при цьому власних або запозичених коштів. За договором комерційної концесії правоволоділець надає користувачеві за плату в користування права на об'єкти права інтелектуальної власності правоволоділця, які визначені як «комплекс прав», належних правоволоділцю.

При вивченні цієї теми потрібно звернути увагу на те, що оскільки за даним договором надаються в користування права на об'єкти права інтелектуальної власності, до правовідносин сторін застосовуються норми спеціального законодавства

Питання для обговорення:

1. Поняття, правова характеристика та сфера застосування договору комерційної концесії.
2. Об'єкти договору комерційної концесії.
3. Сторони, форма та порядок укладення договору комерційної концесії.
4. Зміст договору комерційної концесії.
5. Зміна та припинення договору комерційної концесії.
6. Комерційна субконцесія.

Реферати: «Правова природа договору комерційної концесії в Україні та зарубіжних країнах: порівняльний аналіз».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

Задачі:

№1. На підставі договору франчайзинга фірма Lee надала право торгувати її товаром і під її торговою маркою товариству з обмеженою відповідальністю «Дельта». Договором було обумовлено використання торгової марки лише територією реєстрації ТОВ. Представником фірми Lee в Україні було встановлено, що ТОВ створило ряд філій в інших обласних центрах України, де користувалось торговою маркою. Крім цього, під цією маркою продавалась власна продукція ТОВ, що не була визначена договором. Зазначеною торговою маркою користувалось і ТОВ «Дельта-Світ», що виділилось із ТОВ «Дельта» в результаті реорганізації.

Які істотні умови договору комерційної концесії? Що становить предмет даного договору? Які порушення допустило ТОВ «Дельта»?

№2. Підприємець Романюк на умовах комерційної концесії продавав продукцію приватної трикотажної фабрики. З метою збільшення обсягів збуту Романюк уклав договір комерційної субконцесії із підприємцем Гаврилюком, попередньо отримавши згоду фабрики. Через рік Романюк був визнаний судом банкрутом. Трикотажна фабрика достроково розірвала з ним договір комерційної концесії. На який термін може укладатись договір комерційної субконцесії? Яка відповідальність користувача передбачена законодавством за шкоду, завдану правоволоділцю діями субкористувача?

Нормативно-правові акти та література:

64. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
65. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code // https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en.
66. Давидюк О. М. Господарсько-правове регулювання комерційної концесії (франчайзингу) у відносинах, пов'язаних із передачею прав на технологію. *Право та інноваційне суспільство*. 2014. № 1. С. 30-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2014_1_6.
67. Чернега В. Договір комерційної концесії за цивільним та господарським законодавством України (порівняльно-правове дослідження). *Підприємництво, господарство і право* : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2018. № 10. С. 84–88.
68. Паніна Ю. С. Правове регулювання договору франчайзингу в Європейському Союзі та Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Івано-Франківськ, 2017. 16 с.
69. Подоляк, С. А. Правове регулювання франчайзингу в світі. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. С. 654-657.
70. Моняк Р. Правове регулювання франчайзингу: світовий досвід та українські реалії. *Грааль науки*. 2023. № 27. С. 182–187. https://www.researchgate.net/publication/371147531_PRAVOVE_REGULUVANNA_FRANCAJZINGU_SVITOVII_DOSVID_TA_UKRAINSKI_REALII
71. Кучеренко О. М. Договір франчайзингу за законодавством зарубіжних країн та України. *Науковий вісник. Юридичні науки*. 2020. № 9. С. 34-37.
72. Солієнко Ю. С. Акти неурядових міжнародних організацій як джерело правового регулювання договору франчайзингу в Європейському Союзі / О. Я. Рогащ, Ю. С. Солієнко // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2014. № 6-1. Т. 1. С. 201–206.
73. Солієнко Ю. С. Актуальні проблеми державної реєстрації договору комерційної концесії (франчайзингу) в Україні та шляхи їх вирішення на основі зарубіжного досвіду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. № 32. Т. 2. С. 119–124.
74. Soliyenko J. S. The Regulation of Pre-contractual Franchise Disclosure in the European Union / J. S. Soliyenko // *Visegrad Journal on Human Rights*. – 2015. – № 2. – P. 69–73.
75. Паніна Ю. С. Проблеми відмежування договору франчайзингу від дистриб'юторського договору та договору про передачу ноу-хау. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2016. № 5. С. 24–27.
76. Паніна Ю. С. Тенденції правового регулювання договору франчайзингу в країнах Європейського Союзу. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2016. № 6. С. 86–89.
77. Солієнко Ю. До проблеми реєстрації договору комерційної концесії (франчайзингу) в Україні та країнах ЄС. Сучасні проблеми порівняльного правознавства. Ужгород, 6-8 травня 2015р. – Ужгород: Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет», 2015. С. 155–158.
78. Solijenko J. The Regulation of Pre-contractual Franchise Disclosure in the European Union. *Via scientiae iuris*. – Miskolc. – 2–4 July 2015. – Miskolc : University of Miskolc, Deak Ferenc Doctoral School of Law and Political Sciences, 2015. С. 377–384.

79. Паніна Ю. С. Франчайзинг бізнес-формату і системі класифікації договорів франчайзингу. Правові засоби забезпечення та захисту прав людини: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 18-19 листопада 2016 року). – Харків : ГО «Асоціація аспірантів юристів», 2016. С. 119–121.

80. . Паніна Ю. С. Передача права на використання ноу-хау за договором. Франчайзингу. Сучасні погляди на актуальні питання правових наук :матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя. 25-26 листопада 2016 року). – Запоріжжя : у 2-х частинах. Запорізька міська громадська організація «Істина», 2016. – Частина I. – С. 103–105.

81. Паніна Ю. С. До проблеми визначення об'єктів вправа інтелектуальної власності, що можуть передаватись у користування за договором комерційної концесії. Інтеграція юридичної науки і практики як основа сталого розвитку вітчизняного законодавства: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (25-26 листопада 2016 р., м. Дніпро). – Дніпро : Дніпропетровський гуманітарний університет, юридичний факультет, 2016. С. 85–88.

82. Паніна Ю. С. Європейський Кодекс Етики Франчайзингу як джерело правового регулювання договору франчайзингу. Актуальні питання юридичної теорії та практики: наукові дискусії : Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 2-3 грудня 2016 р. : У 2-х частинах. – Ч. 2. – Х. : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2016. – С. 204–206.

Індивідуальні завдання

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів освіти в Навчально-науковому юридичному інституті, затверджені Науково-методичною радою ННЮІ (протокол №1 від 27.09.2024р.) визначають індивідуальну роботу як форму самостійної роботи.

Відповідно до п. 3.2. Методичних рекомендацій індивідуальна робота передбачає можливість вибору здобувачем освіти з переліку чи за рекомендацією викладача для персонального опрацювання завдання для виконання. В змісті таких завдань може бути робота з підручником, нормативно-правовим актом (зокрема, конспектування за заданою тематикою, підготовка повідомлення), практичні завдання, схематичні завдання, написання рефератів, доповідей, есе, аналіз нормативно-правових актів тощо.

Індивідуальна робота є видом позааудиторної самостійної роботи здобувача навчального, навчально-дослідницького чи практичного характеру у формі виконання індивідуального завдання.

Завдання для індивідуальних робіт є частиною навчально-методичного забезпечення дисципліни та готуються керівником відповідного навчального курсу до початку семестру та затверджуються на засіданні кафедри.

Такі завдання також повинні супроводжуватись рекомендаціями щодо їх виконання та оцінювання в межах кількості балів визначеної в Методичних рекомендаціях до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (оцінюється за 5-бальною системою від 1 до 5 балів). Індивідуальні завдання виконують здобувачі самостійно під керівництвом науково-педагогічних працівників.

Індивідуальна робота з навчальної дисципліни «Цивільне право» – це форма організації самостійної роботи, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Мета індивідуальної роботи – самостійне, додаткове осмислення програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування здобувачем знань з навчальної дисципліни та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Цивільне право» може бути у формі:

1. виконання есе або наукової роботи (підготовка наукової публікації, підготовка тез виступу на науково-практичній конференції, семінарі, практикумі, круглому столі тощо);
2. підготовка та оформлення рефератів, презентації.

Нижче наводиться орієнтовний перелік індивідуальних завдань.

Здобувачеві (за погодження із викладачем) надається можливість виконати індивідуальне завдання за самостійно сформульованою ним темою та видом індивідуальної роботи.

Виконання (презентація) індивідуального завдання по конкретній тематиці здійснюється в часових рамках проведення семінарського заняття, на якому розглядається ці питання або в межах викладання курсу дисципліни.

Готується в паперовому чи електронному варіанті, який надсилається на електронну адресу викладача: yuliia.paruta@cnu.edu.ua

1.ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ У ФОРМІ ЕСЕ (більш ширшого за обсягом – наукової роботи) виконується студентом самостійно.

Есе – наукові, критичні та інші нариси, які відзначаються оригінальністю суджень і особливістю форми. Есе оформляється у вигляді письмової роботи обсягом до 8-10 сторінок та повинно розкривати актуальність теми, обґрунтованість висновків та містити перелік використаної літератури.

Посилання на джерело по тексту роботи оформляти у квадратних дужках.

Наукова робота проводиться здобувачем за визначеною викладачем темою.

Структура наукової роботи: вступ (тема, актуальність, мета та завдання роботи та основні її положення); теоретичне обґрунтування (виклад базових теоретичних положень, законів, принципів тощо, на основі яких виконується завдання); методи (вказуються і коротко характеризуються); основні результати роботи (подаються результати, схеми, систематизована реферативна інформація та її аналіз); висновки; список використаної літератури.

В якості джерельної бази використовується література за останні 5 років.

Обсяг використаної іноземної іншомовної літератури має бути не меншим за 50% від загальної обсягу відповідної джерельної бази.

Не допускається використання методичної літератури (підручники, навчальні посібники тощо).

Підготовка наукової роботи здійснюється на основі опрацювання, крім законодавства, наукової літератури з обраної проблеми.

Обсяг наукової роботи – до 30 сторінок.

Перелік тем для наукової роботи (есе), рефератів міститься у Методичних вказівках з дисципліни «Цивільне право» для підготовки до семінарських занять студентів (студент може запропонувати власну тематику):

перший семестр:

1. Реформа зобов'язального права Франції.
2. Регресні зобов'язання у цивільному праві Франції.
3. Механізм звернення стягнення за предмет іпотеки.
4. Правове регулювання поруки у Франції та Німеччині.
5. Правова регламентація довірчої власності в зарубіжних країнах.
6. Забезпечення зобов'язань за законодавством країн ЄС.
7. Кодифікації цивільного законодавства у країнах ЄС.
8. Поняття та ознаки цивільно-правового договору: порівняльний аналіз України та Європейського Союзу.
9. Порядок укладення договору: українське законодавство, Принципи PECL та DCFR.
10. Електронна форма договору в Україні та ЄС: правове регулювання й проблеми правозастосування.
11. Європеїзація договірної права України: виклики та перспективи гармонізації.
12. Свобода договору та її обмеження: українське право й правопорядки окремих країн ЄС.

13. Порівняльна характеристика договору купівлі-продажу в цивільному праві України та країн континентальної Європи.

14. Види договорів купівлі-продажу у законодавстві України та Польщі: спільні риси і відмінності.

15. Віденська конвенція ООН 1980 року про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (CISG): структура, основні положення, значення для України.

16. Договір роздрібною купівлі-продажу: порівняння українського законодавства та Директиви (ЄС) 2019/771 про продаж товарів.

17. Продаж товарів з використанням електронних платформ і маркетплейсів: проблеми правового регулювання.

18. Договір дарування у цивільному праві України та зарубіжних країн: порівняльно-правовий аналіз.

19. Поняття та правова природа договору ренти: український та європейський підходи.

20. Договір довічного утримання (догляду) у цивільному праві України та європейських країн.

21. Правові наслідки невиконання договорів дарування, ренти та довічного утримання: судова практика України та ЄС.

22. Правова природа договору довічного утримання у світлі гармонізації приватного права ЄС.

23. Договір найму в країнах континентальної правової системи: досвід Німеччини, Франції та Польщі.

24. Договір позички в українському та зарубіжному цивільному праві.

25. Договір лізингу в цивільному праві України та в країнах Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз.

26. Порівняльно-правова характеристика договору найму житла в Україні та в країнах ЄС.

23. Рекомендації Ради ЄС в сфері регулювання відносин оренди.

24. Рекомендації ЄС у сфері права інтелектуальної власності: загальні риси.

25. Договір комерційної концесії в праві Норвегії.

другий семестр:

26. Правове регулювання надання послуг за законодавством Бельгії.

27. Договори у сфері корпоративних відносин за законодавством Угорщини.

29. Шкода як умов цивільно-правової відповідальності у законодавстві Австрії.

30. Види спільної діяльності у праві Португалії.

31. Посередницькі договори в праві Фінляндії.

32. Договір зберігання за законодавством Італії.

33. Корпоративні договори за законодавством Кіпру.

34. Банківські правочини за законодавством Швейцарії.

35. Страхування за законодавством Греції.

36. Договір перевезення вантажу за законодавством Болгарії.

37. Договірні відносини у сфері розрахунків у праві Швеції.

38. Вина в цивільному праві Франції.

39. Договори простого товариства в Данії.

40. Деліктні зобов'язання у праві Норвегії.

41. Договір будівельного підряду в Італії.
42. Чартер у країнах ЄС.
43. Договір ескроу за законодавством Чехії.
44. Договір обов'язкового страхування Іспанії.
45. Відшкодування шкоди, заподіяної органом державної влади у Греції.
46. Створення загрози заподіяння шкоди за законодавством України та Хорватії.
47. Умови деліктної відповідальності у скандинавських країнах.
48. Рекомендації ЄС щодо адаптації законодавства, що регулює відносини трансферу технологій.

2. ПІДГОТОВКА ТА ОФОРМЛЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЙ ДО ЗАПРОПОНОВАНИХ ТЕМ. Така форма індивідуального заняття має на меті узагальнення та систематизацію знань, які здобувачі отримують у процесі навчання.

Презентація – це електронний документ, що являє собою набір слайдів, призначений для демонстрації в аудиторії.

Метою будь-якої презентації є візуальне подання систематизованої автором інформації з обраної тематики.

Електронна презентація, виконана за допомогою програми Microsoft PowerPoint або її аналогів – зручний спосіб донести інформацію аудиторії.

Створення презентації здійснюють при дотриманні таких правил щодо її змісту та оформлення.

1. Виділення основної ідеї:
 - слайд має ілюструвати лише одну думку;
 - інформація на слайді має містити лише основні положення виступу.
2. Підбір лише такого матеріалу, що підтверджує основні ідеї презентації:
 - підбір графічного, аудіо- та відеоматеріалів;
 - подання прикладів, порівняння, довідкової інформації.
3. Логічність послідовності подання матеріалу. Матеріал презентації можна розташувати у хронологічній або тематичній послідовності.

Визначення структури презентації передбачає визначення кількості слайдів у презентації, наповнення кожного слайду.

- Для досягнення кращого результату бажано керуватися такими правилами:
- не заповнюйте слайд занадто великим обсягом інформації. Використовуйте короткі речення;
 - кількість рядків тексту на слайді і кількість слів у рядку — до 8;
 - для виділення найважливішої інформації використовуйте рамки, границі, заливку, різні розміри та кольори шрифтів тощо;
 - фон слайда й анімаційні ефекти не мають відволікати увагу від змісту;
 - текст слайда має легко читатися, тобто бути контрастним відносно фону (темний текст на світлому фоні або білий — на темному) і достатньо великим;
 - підпис до ілюстрації бажано розмістити під малюнком.

